ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012 • ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 290-291

ORTHODOX HERALD

GREEK ORTHODOX ARCHDIOCESE OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

NOVEMBER - DECEMBER 2012 • ISSUE 290-291

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964
ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012
ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 290-291

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: Χάρης Μεττής

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Αρχιμ. Βασίλειος Παπαβασιλείου
Οικον. Σταύρος Σολωμού
Πρεσβ. Σάββας-Δαυΐδ Βασιλειάδης

ORTHODOX HERALD

First Published 1964
Third Period
NOVEMBER - DECEMBER 2012
No.: 290-291

EDITOR-IN-CHIEF: Charis Mettis

EDITORIAL COMMITTEE:
Archim. Vasileios Papavasileiou
Oeconom. Stavros Solomou
Rev. Savvas-David Vasileiadis

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ / CONTACT
5 Craven Hill, London W2 3EN, United Kingdom
Tel.: 020 7723 4787
+44 207 723 4787 (outside UK)
Fax.: 020 7224 9301
+44 207 224 9301 (outside UK)
email: mail@thyateira.org.uk
www.thyateira.org.uk

ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ: £3
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ: £5

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΔΩΡΟ ΜΕ ΚΑΘΕ ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟ ΕΝΑ ΤΕΥΧΟΣ!
Η ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ 6 ΤΕΥΧΗ
- ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ): £15
- ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΛΟΙΠΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £25
- ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £28

Οι τιμές συμπεριλαμβάνουν τα Έξοδα Αποστολής

ΔΕΜΕΝΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΤΟΜΟΣ
ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ 6 ΕΤΗΣΙΩΝ ΤΕΥΧΩΝ ΣΕ ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΟ ΔΕΜΕΝΟ ΤΟΜΟ
- ΤΙΜΗ ΔΕΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΤΟΜΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ): £28
- ΤΙΜΗ ΔΕΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΛΟΙΠΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £40
- ΤΙΜΗ ΔΕΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £45

Οι τιμές συμπεριλαμβάνουν τα Έξοδα Αποστολής

ΟΙ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΜΟΝΟ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ:
Greek Archdiocese Of Thyateira And Great Britain

Ἀριθμ. Πρωτ. 1124

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

"Χριστός γεννᾶται· δοξάσατε. Χριστός ἐπί γῆς· ὑψώθητε."

Ἄς πανηγυρίσωμεν χαρμοσύνως τήν ἄφατον Θεοῦ συγκατάβασιν. Οἱ Ἄγγελοι προηγοῦνται ψάλλοντες "δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία".

Ἐπί τῆς γῆς ὅμως βλέπομεν καί βιοῦμεν πολέμους καί ἀπειλάς πολέμων. Καί ὅμως δέν ἀναιρεῖται ἐκ τούτου ἡ χαρμόσυνος ἀ γ γ ε λ ί α. Ἡ ε ἰ ρ ή ν η, πράγματι ἦλθεν ἐπί τῆς γῆς διά τῆς καταλλαγῆς, ἐν τῷ προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ καί τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλά, ἀτυχῶς, δέν κατηλλάγημεν, παρά τό ἅγιον θέλημά Του, οἱ ἄνθρωποι μεταξύ μας. Διακείμεθα ἐχθρικῶς πρός ἀλλήλους. Διακρινόμεθα διά φανατισμούς ὡς πρός τάς θρησκευτικάς καί πολιτικάς μας πεποιθήσεις, διά πλεονεξίαν ὡς πρός τήν ἀπόκτησιν τῶν ἀγαθῶν, διά ἐπεκτατισμόν ὡς πρός τήν ἄσκησιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Καί οὕτω συγκρουόμεθα πρός τούς συνανθρώπους μας.

Ὁ πεφωτισμένος αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων Ἅγιος Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, διά τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων, τοῦ ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 313 μετά Χριστόν, ἐθέσπισε τήν ἐλευθέραν ἄσκησιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, παραλλήλως καί τήν ἐλευθέραν ἄσκησιν πάσης ἄλλης θρησκείας. Δυστυχῶς, μετά τήν πάροδον, ἔκτοτε, χιλίων ἑπτακοσίων ἀκριβῶς ἐτῶν, ἐξακολουθοῦν ἀσκούμενοι κατά τόπους θρησκευτικοί διωγμοί κατά χριστιανῶν ἤ ἄλλων χριστιανικῶν μειονοτήτων.

Παραλλήλως, οἱ οἰκονομικοί ἀνταγωνισμοί ἐντείνονται παγκοσμίως καί ἡ ἐπιδίωξις τοῦ προσκαίρου κέρδους προωθεῖται ὡς κεφαλαιώδης σκοπός. Αἱ θλιβεραί συνέπειαι τῆς ὑπερσυγκεντρώσεως τοῦ πλούτου εἰς χεῖρας ὀλίγων καί τῆς οἰκονομικῆς ἐξαθλιώσεως μεγάλων ἀνθρωπίνων μαζῶν παραβλέπονται. Ἡ δυσαναλογία αὐτή, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται παγκοσμίως ὡς ο ἰ κ ο ν ο μ ι κ ή κ ρ ί σ ι ς, εἶναι κατ᾽ οὐσίαν ἀπότοκος τῆς ἠ θ ι κ ῆ ς κ ρ ί σ ε ω ς. Εἰς τήν ἠθικήν ταύτην κρίσιν, ἀτυχῶς ἡ ἀνθρωπότης δέν δίδει τήν πρέπουσαν σημασίαν. Πρός δικαιολόγησιν τῆς στάσεώς της ἐπικαλεῖται τήν ἐλευθερίαν τῶν συναλλαγῶν. Ἡ ἐλευθερία ὅμως τῶν συναλλαγῶν δέν ἐπιτρέπει τό ἔγκλημα. Καί ἐγκληματική συμπεριφορά δέν εἶναι μόνον ἡ περιγραφομένη εἰς τούς ποινικούς κώδικας. Εἶναι καί ἐκείνη ἡ ὁποία, ἄν καί δέν προβλέπεται ὑπό τῶν ἐπιταγῶν τῶν ποινικῶν νόμων, ὑφαρπάζει τόν πλοῦτον τῶν ἄλλων διά καταλλήλων μεθοδεύσεων. Ἐφ᾽ ὅσον ὁ νόμος δέν ἐπιβάλλεται, αἱ ἀντιδράσεις τῶν θιγομένων πολιτῶν ἐκδηλοῦνται πολλάκις ἀνεξελέγκτως καί προκαλοῦν διασάλευσιν τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης.

Παρακολουθοῦντες, λοιπόν, ἀπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριαρχείου, τά "σημεῖα τῶν καιρῶν", κατά τά ὁποῖα "ἀκούονται" πανταχόθεν καί βιοῦνται "πόλεμοι καί ἀκαταστασίαι" καί ἐγείρεται ἔθνος ἐπί ἔθνος καί βασιλεία ἐπί βασιλείαν, σεισμοί τε μεγάλοι κατά τόπους καί λιμοί καί λοιμοί, φόβητρά τε καί σημεῖα ἀπ᾽ οὐρανοῦ μεγάλα παρουσιάζονται (πρβλ. Λουκ. κα᾽, 10-12), βιοῦντες δέ ἐμπραγμάτως τό Βασιλειανόν, ὅτι "τῆς ἀγάπης ἐξαίρετα δύο ταῦτα· τό λυπεῖσθαι μέν καί ἀγωνιᾶν ἐφ᾽ οἷς βλάπτεται ὁ ἀγαπώμενος, χαίρειν δέ καί ἀγωνίζεσθαι ὑπέρ τῆς ὠφελείας αὐτοῦ· ...ὁ δέ μή οὕτω συνδιατιθέμενος φανερός ἐστι μή ἀγαπῶν τόν ἀδελφόν" (Μ. Βασιλείου, Ὅροι κατ᾽ ἐπιτομήν, P.G. 31, 1200A), κηρύττομεν ἀπό τῆς Ἱερᾶς ταύτης Καθέδρας τοῦ Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας τό ἐπί θύραις νέον Ἔτος ὡς Ἔ τ ο ς Π α ν α ν θ ρ ω π ί ν η ς Ἀ λ λ η λ ε γ γ ύ η ς.

Ἐλπίζομεν ὅτι οὕτω θά εὐαισθητοποιήσωμεν ἀρκετάς καρδίας τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἐπί τοῦ προβλήματος τῆς μεγάλης καί ἐκτεταμένης πτωχείας καί ἐπί τῆς ἀνάγκης λήψεως μέτρων, πρός ἀνακούφισιν τῶν πεινώντων καί δυστυχούντων.

Ζητοῦμεν, ὡς πνευματικός ἐκκλησιαστικός ἡγέτης, τήν σύμπραξιν ὅλων τῶν καλῆς θελήσεως προσώπων καί Κυβερνήσεων διά τήν πραγματοποίησιν ἐπί τῆς γῆς τῆς τοῦ Κυρίου ε ἰ ρ ή ν η ς. Τῆς εἰρήνης, τήν ὁποίαν ἐπηγγέλθησαν οἱ Ἄγγελοι καί ἔφερε τό βρέφος Ἰησοῦς. Ἐπιθυμοῦντες τήν ἀληθῆ εἰρήνην ταύτην, τήν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν, ὀφείλομεν νά τήν ἐπιδιώκωμεν ἐμπράκτως, μή ἀδιαφοροῦντες διά τάς ἀδυναμίας, πνευματικάς καί ὑλικάς, τοῦ συνανθρώπου, ὑπέρ τοῦ ὁποίου Χριστός κατῆλθεν εἰς τόν κόσμον.

Ἡ ἀγάπη καί ἡ εἰρήνη εἶναι γνωρίσματα τῶν Μαθητῶν καί Ἀποστόλων τοῦ Κυρίου καί παντός Χριστιανοῦ. Ὅθεν, προτρεπόμεθα ἑαυτούς καί ἀλλήλους, ὅπως κατά τό Ἔ τ ο ς τοῦτο τῆς Π α ν α ν θ ρ ω π ί ν η ς Ἀ λ λ η λ ε γ γ ύ η ς καταβάλλωμεν ὡς ἄτομα καί ὡς λαοί, συνειδητάς προσπαθείας διά τήν ἄμβλυνσιν τῶν ἀπανθρώπων συνεπειῶν τῶν μεγάλων ἀνισοτήτων καί διά τήν ἀναγνώρισιν ὑπό πάντων τοῦ δικαιώματος τῶν ἀσθενεστέρων πρός ἀπόλαυσιν τῶν ἀπαραιτήτων διά τήν ζωήν τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθῶν.

Τοιουτοτρόπως θά ἴδωμεν πραγματοποιουμένην ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ ἀνθρωπίνως ἐφικτοῦ καί ἐπί τῆς γῆς τήν εἰρήνην.

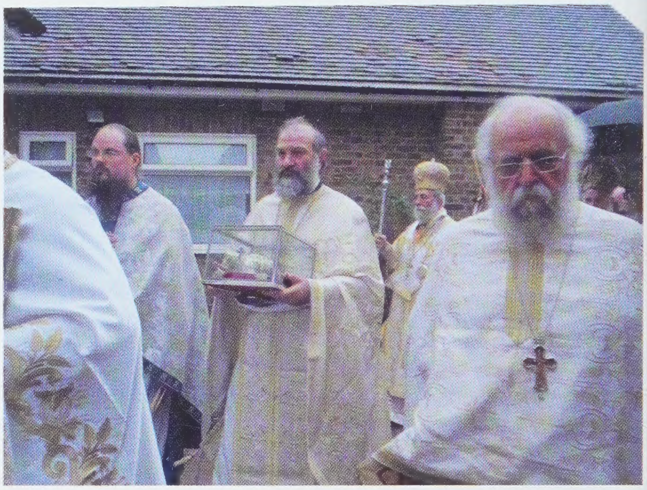
Προσκυνοῦντες μεθ᾽ ἁπάσης τῆς αἰσθητῆς καί τῆς νοητῆς κτίσεως τήν ἐκ Παρθένου ἐπί γῆς ἐνδημίαν τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ καί κλίνοντες γόνυ ἐνώπιον τοῦ Βρέφους Ἰησοῦ, τοῦ φωτισμοῦ καί σωτῆρος μας, τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς ζωῆς μας, διερωτώμεθα ἀληθῶς μετά τοῦ Ψαλμῳδοῦ τίνα φοβηθησόμεθα ἤ ἀπό τίνος δειλιάσωμεν (πρβλ. Ψαλμ. 26) οἱ χριστιανοί, ἐφ᾽ ὅσον "ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτήρ" (πρβλ. Λουκ. β᾽ 11), "ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων καί βασιλεύς τῆς δόξης" (πρβλ. Ψαλμ. 23);

Εὐχόμεθα καί προσευχόμεθα ἐκτενῶς καί ὁλοκαρδίως ὅπως τό ἀνατέλλον ἔτος 2013 καταστῇ διά πάντας ἔτος πανανθρωπίνης ἀλληλεγγύης, ἐλευθερίας, καταλλαγῆς, εὐδοκίας, εἰρήνης καί εὐφροσύνης καί ὅπως ὁ ἐν Σπηλαίῳ τεχθείς προαιώνιος Λόγος τοῦ Πατρός, ὁ ἑνώσας τούς ἀγγέλους καί τούς ἀνθρώπους ἐν ἑνί τάγματι καί ποιήσας εἰρήνην ἐπί τῆς γῆς, χαρίζῃ εἰς πάντας ὑπομονήν, ἐλπίδα καί δύναμιν καί εὐλογῇ τόν κόσμον διά τῶν θείων δωρεῶν τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ. Ἀμήν.

Φανάριον, Χριστούγεννα ,βιβ´
+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Εγκαίνια του νεόδμητου Ιερού Ναού
Αγ. Παντελεήμονος & Αγ. Παρασκευής στο Harrow, ΒΔ Λονδίνου,
το Σάββατο 3 και Κυριακή 4 Νοεμβρίου 2012.

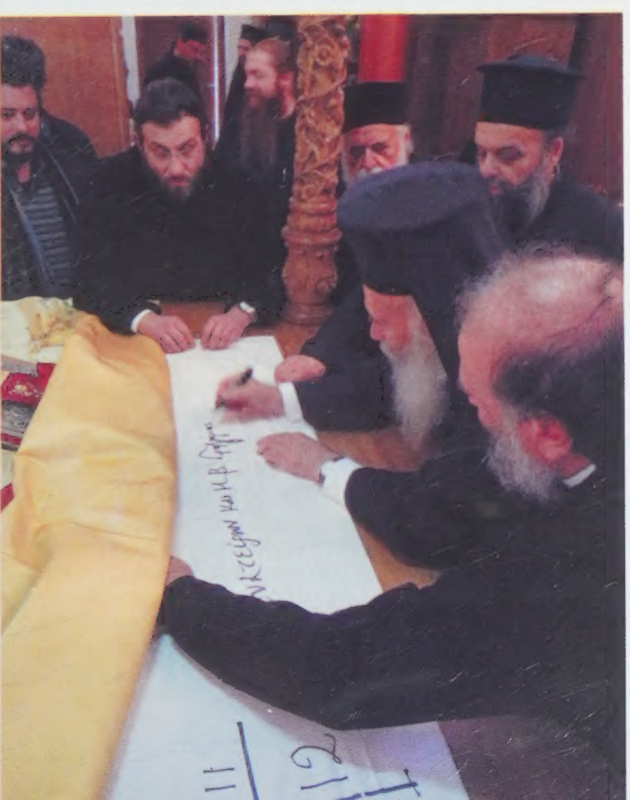

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΕΞΙΩΣΙΝ ΕΠΙ ΤΗι ΠΡΩΤΗι ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ (1 Ἰανουαρίου 2013)

Ἱερώτατοι καί προσφιλέστατοι ἀδελφοί ἐν Χριστῷ,
Εὐλαβέστατοι λειτουργοί καί διάκονοι τοῦ Θυσιαστηρίου Κυρίου,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες,
Ἐντιμότατε κύριε Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά καί πάντες οἱ συμπαρόντες εἰς τήν ἑόρτιον ἐκκλησιαστικήν ταύτην σύναξιν,

"Ὁ χρόνος αὔξησις συμπαθείας, καί προσθήκη φίλτρου, οὐχί ἀφορμή κόρου τοῖς πειραθεῖσιν ἐγγίνεται", διακηρύττει ὁ σήμερον τιμώμενος Μέγας Βασίλειος (Ἐπιστολή 28, τῇ Ἐκκλησίᾳ Νεοκαισαρείας παραμυθητική, P.G.32,308A.2)

Ἡ σημερινή ἑορτή τῆς κατά σάρκα περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τῆς μνήμης τοῦ οὐρανοφάντορος Μεγάλου Βασιλείου, συμπίπτουσα πρός τήν ἔναρξιν τοῦ νέου ἡμερολογιακοῦ ἔτους, ἀποτελεῖ ἀφορμήν ὑπομνήσεως τῶν εὐεργεσιῶν τάς ὁποίας ἐχαρίσατο εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός κατά τόν μόλις παρελθόντα ἐνιαυτόν, ἀλλά καί ἀναθεωρήσεως τῆς ἀναστροφῆς ἡμῶν καί περισκέψεως διά τήν πορείαν μας κατά τό μόλις ἀρξάμενον ἔτος, ὁμοῦ δέ καί, ὡς ὄντων πάντων ἡμῶν τέκνων τοῦ Ἀδάμ, περισκέψεως διά τό μέλλον τοῦ ἀψύχου κόσμου καί τῆς διά ζώσης πνοῆς τιμηθείσης ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου.

"Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνας", (Ἑβρ. ιγ΄,8-9) εἶναι τό διαχρονικόν μήνυμα, τό ὁποῖον κομίζει εἰς τόν ἀποπροσανατολιζόμενον καί τεταραγμένον κόσμον ἡ Ἁγία Ἐκκλησία μας. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος Ἰησοῦς.

Τοῦ Κυρίου μας τήν μέχρι πλήρους κενώσεως "ἀλληλεγγύην" πρός τόν ἄνθρωπον μιμουμένη ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκήρυξε τόν ἀνατείλαντα ἐνιαυτόν "Ἔτος πανανθρωπίνης ἀλληλεγγύης", ἐπιθυμοῦσα νά διαδηλώσῃ ὅτι μόνον ὁ Θεός ἠμπορεῖ νά δώσῃ εἰς τόν ἄνθρωπον τήν σωτηρίαν καί τήν λύτρωσιν, μόνον Αὐτός ἠμπορεῖ νά δώσῃ εἰς τόν κόσμον τόν προσανατολισμόν καί τήν αἰτίαν τῆς ὑπάρξεώς του· μόνον Αὐτός ἠμπορεῖ νά ἐξαγάγῃ τούς ἀνθρώπους, ἀλλά καί λαούς ἀπό τῶν ἀδιεξόδων καί τοῦ σκότους. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὁ τά πάντα πρός τό ἀληθές συμφέρον οἰκονομῶν, εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς ἡμῶν. Μή καυχάσθω, λοιπόν, ὁ σοφός ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, "καί μή καυχάσθω ὁ δυνατός ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, καί μή καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ" (Α΄ Βασιλ. β΄, 9), καθότι "Κύριος θανατοῖ καί ζωογονεῖ, κατάγει εἰς ᾅδου καί ἀνάγει· Κύριος πτωχίζει καί πλουτίζει, ταπεινοῖ καί ἀνυψοῖ" (Α΄ Βασιλ. β΄, 6-7), ἀναλόγως πρός τήν προαίρεσιν καί τήν καθαρότητα τοῦ νοός τῶν ἀνθρώπων.

Δέν εἶναι δυνατόν ἀσφαλῶς κατά τήν εὔσημον ταύτην ἡμέραν δι' ὅλον τόν κόσμον νά μή ἐνθυμηθῶμεν, ὅπως πολλάκις κατά τό παρελθόν ἔτος, καί νά μή στρέψωμεν τά ὄμματα ἡμῶν εἰς τούς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἀλλά καί εἰδικῶς ἐν Συρίᾳ χειμαζομένους ὑπό σκληρᾶς δοκιμασίας ἀδελφούς ἡμῶν, ἀνεξαρτήτως θρησκείας καί πολιτικῆς τοποθετήσεως. Ἰδιαιτέρως δέ εἰς τούς ἐκεῖσε δοκιμαζομένους χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι, παρά τόν εἰρηνικόν καί φιλήσυχον βίον των, ὑφίστανται τάς θλιβεράς συνεπείας τῆς ἀδελφοκτόνου αἱματοχυσίας. Εὐχόμεθα διαπύρως ὁ Θεός νά συντομεύσῃ τόν χρόνον τῆς δοκιμασίας καί νά δίδῃ δύναμιν καί ἐνίσχυσιν καί ὑπομονήν, ἡ ὁποία οὐδέποτε καταισχύνει, εἰς τόν βαρύν τοῦτον σταυρόν, ὥστε νά παραμείνουν εἰς τάς ἑστίας των καί εἰς τούς τόπους αὐτούς τῆς θεοφανείας καί θείας ἐπισκέψεως, ἔνθα ἐβάδισαν οἱ πόδες τοῦ Κυρίου καί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἀδελφοί, Πατέρες καί Τέκνα,

Ἤχθημεν, ὡς γνωστόν, εἰς τήν ἀπόφασιν ὅπως παραλλήλως ἀφιερώσωμεν τό παρόν ἔτος, τόν χρόνον τοῦτον τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρωπείων καί τῆς συνωδινούσης εἰς ἀεί μετά τοῦ πλάσματος κτίσεως, εἰς τήν θρησκευτικήν ἐλευθερίαν, καί συγκεκριμένως εἰς τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, διά τοῦ ὁποίου ὁ ἁγιώτατος Βασιλεύς καί ἱδρυτής τῆς πόλεως ταύτης Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἔπαυσε τούς διωγμούς κατά τῶν χριστιανῶν καί ἔθεσε τά θεμέλια, ὥστε ἡ μέν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νά συνεχίζῃ εἰρηνικῶς, κατά τό ἀνθρωπίνως δυνατόν, τήν πορείαν αὐτῆς, ἡ δέ κοινωνία τοῦ κράτους νά μεταβληθῇ εἰς κοινωνίαν χριστιανικήν, ἐρειδομένην εἰς τάς ἀρχάς τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, εἰς τήν ὁποίαν ἐπετρέπετο καί ἡ ἐλευθέρα ἔκφρασις ἑκάστης θρησκευτικῆς πεποιθήσεως.

Οὕτω, λοιπόν, ἐπ᾽ ἀφορμῇ τῆς 1700ῆς ἐπετείου ἀπό τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐν λόγῳ Διατάγματος κρίνομεν ἀπό τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, τοῦ συλλαμβάνοντος καί ἀξιολογοῦντος τά σημεῖα τῶν καιρῶν, ὅτι τό ἔτος 2013, πέραν τοῦ ὅτι δέον ὅπως βιωθῇ ὑπό πάντων ὡς ἔτος πανανθρωπίνης ἀλληλεγγύης, πρέπει νά ἀποτελέσῃ καί ἔτος μνήμης τοῦ κεφαλαιώδους διά τήν Ἐκκλησίαν καί τόν σύμπαντα κόσμον γεγονότος τούτου τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, διά τήν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπότης πάντοτε ἐργάζεται καί κηρύττει καί προσπαθεῖ, χωρίς ὅμως καί μέχρι τῶν ἡμερῶν μας νά τήν πραγματοποιῇ ἐμπειρικῶς καί ἀληθῶς.

Ὅμως, ἡ προσπάθεια συνεχίζεται, καί δέον νά ἐντείνεται καθημερινῶς ἐν χρόνῳ καί ἀχρόνως. Ὁ χρόνος ἔχει ἀρχήν καί ὁ ἄχρονος εἶναι ὁ μόνιμος, ὁ ἀληθινός. Ὅθεν, εἰς μνήμην, ἀλλά καί εἰς ἀφύπνισιν καί ἐργασίαν καί συμβολήν εἰς τήν θρησκευτικήν ἐλευθερίαν, ἀπεφασίσαμεν μετά τῆς περί ἡμᾶς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου ὅπως ὀργανώσωμεν οὐχί ἑορταστικάς, ἀλλά ἐπετειακάς ἐκδηλώσεις μνήμης, ἀξιολογήσεως τοῦ παρελθόντος, διαπιστώσεως τοῦ ἐνεστῶτος, καί προβλεπτικῆς μελέτης τοῦ ἀχρόνου μέλλοντος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τήν θρησκευτικήν ἐλευθερίαν. Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται προγραμματίζονται διά τήν Ἀναστάσιμον περίοδον, διά τῆς προσκλήσεως πρός συμμετοχήν ἐκπροσώπων τῶν κατά τόπους ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί συλλειτουργίας μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς Ἱερᾷ Πατριαρχικῇ καί Σταυροπηγιακῇ Μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἱστορικῇ καί περιπύστῳ Μονῇ ἀνά τούς αἰῶνας ρέει τό ὕδωρ τό ζῶν τοῦ θαύματος καί τῆς ἀνακουφίσεως καί τῆς ἐλευθερίας, ἥτις μεταλαμβάνεται διά τοῦ ζωοδόχου ὕδατος καί μεταποιεῖ τόν μεταλαμβάνοντα εἰς εἰρηνικόν, εἰς ἐλεύθερον, εἰς πλήρη ἀγάπης καί εὐδοκίας, καί τόν ἀναβιβάζει ὑπέρ τά μάταια καί τά γήϊνα. Ἀπό τοῦ ἱστορικοῦ, λοιπόν, καί ἱεροῦ τούτου χώρου τοῦ θαύματος καί τῆς μαρτυρίας θά ἐξαγγείλωμεν διά Πατριαρχικοῦ ἡμῶν καί Συνοδικοῦ Μηνύματος τό ἄχρονον τοῦ Μυστηρίου, καί θά ἀναπέμψωμεν μίαν ἐκτενῆ, μίαν ἀναφοράν, προσευχῆς καί μνήμης, καί ἱκετευτικήν ἀξιολόγησιν τῶν νοητῶν εἰς τόν πεπερασμένον ἀνθρώπινον νοῦν καί τῶν ἀ (στερητικόν α) νοήτων (τῶν μή νοουμένων), τῶν ὁποίων κύριος καί ρυθμιστής καί κυβερνήτης εἶναι ὁ "δι' ἡμᾶς καθ' ἡμᾶς γενόμενος ἄνθρωπος" Κύριος Ἰησοῦς. Ἐν τῷ πλαισίῳ τούτῳ τοῦ ἑορτασμοῦ παγκοσμίως τῆς ἐπετείου ταύτης ἔχει προγραμματισθῆ καί ἐπίσκεψις τῆς ἡμετέρας Μετριότητος εἰς τόν τόπον τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διατάγματος, ἐν Μεδιολάνοις τῆς Ἰταλίας, εἰς τήν ἱστορικήν ἕδραν τοῦ Ἁγιωτάτου Ἐπισκόπου Ἀμβροσίου.

Συγχρόνως ὅμως, πρός τῇ ἀφιερώσει τοῦ ἀρξαμένου ἐνιαυτοῦ εἰς τά δύο κορυφαῖα ταῦτα γεγονότα, τῆς ἀλληλεγγύης καί τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τιμῶμεν καί τήν μνήμην ὅλων τῶν ἐνδόξων ἁγίων Μαρτύρων, ὁσίων καί δικαίων, οἱ ὁποῖοι ἄχρι τῆς δοθείσης ὑπό τοῦ θεοστέπτου Βασιλέως Κωνσταντίνου θρησκευτικῆς ἐλευθερίας

ἐξέχεαν τό αἷμα των καί ἔδωκαν τήν μαρτυρίαν των διά τόν τά "πάντα περιέχοντα δρακί" Χριστόν, καί ἐτίμησαν τό "ὑπέρ ἡμῶν καί πολλῶν ἐκχυθέν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν" Αἷμα τοῦ Κυρίου διά τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος. Διά τοῦτο αἰσθανόμεθα ἐσωτέραν τήν ἀνάγκην νά ὑπενθυμίσωμεν καί κατά τήν ἱεράν ταύτην στιγμήν, ὅτι ἡ ἐπέτειος, ἄλλως, τῆς ἀνεξιθρησκείας δέν εἶναι μόνον ἐπέτειος χαρμόσυνος καί τροπαιοφόρος, τῆς νίκης τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του. Ταυτοχρόνως ὑπενθυμίζει εἰς ἡμᾶς ὅτι, πρό τοῦ θριάμβου τῆς χριστιανικῆς πίστεως, προηγήθη καί προηγεῖται πάντοτε τό μαρτύριον. Πρό τῆς Ἀναστάσεως ἡ ἀνάβασις τοῦ Γολγοθᾶ. Ἀποτελεῖ ἀληθῶς χρέος ὀφειλετικόν τῆς Ἐκκλησίας νά εὐαγγελίζεται πᾶσι τά μαρτύρια τῶν πρώτων χριστιανῶν, "ἅ ἤκουσε καί ἑώρακε καί ἐψηλάφισεν", ὥστε νά ἀναμιμνησκώμεθα οἱ πάντες δόξης Θεοῦ, καί οἱ νῦν δι' ἀκοῆς ἀκούοντες, κοινωνίαν ἔχωμεν μετά τῶν ἁγίων μαρτύρων καί δι' αὐτῶν μετά τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, "τοῦ πιστοῦ καί ἀληθοῦς μάρτυρος καί πρωτοτόκου τῶν νεκρῶν καί ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ" ὅπως λέγει τό (Μαρτύριον τῶν ἐν Λουγδούνῳ τελειωθέντων, τά μαρτύρια τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν, ΕΠΕ 30, σελ. 220). Διά τά "μαρτύρια" ταῦτα λίαν προσφυῶς μαρτυρεῖ ὁ Ἁγιορείτης μοναχός Καισάριος Δαπόντες, ὅτι κατέλιπον ἡμῖν ταῦτα οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες ὡς "ἀρραβῶνας πώς ἔχομεν νά σμίξωμεν μετ' αὐτῶν εἰς τούς χρυσοῦς αἰῶνας. Εἰς τήν πατρίδα μας ἐκεῖ, εἰς τόν Παράδεισόν μας (ἐφ' ὅσον τόν ἀξιωθῶμεν λόγῳ τῆς ἀνθρωπίνης ματαιοδοξίας καί δοξομανίας μας), ἐκεῖνοι μέ τό αἷμά των, ἡμεῖς μέ τόν σταυρόν μας" (Μαρτύριον νεομάρτυρος Χρήστου, "Ἡ αὐτόγραφη νεομαρτυρολογική συλλογή τοῦ μοναχοῦ Καισαρίου Δαπόντες (1713-1784), ἔκδ. Μυγδονία, σελ. 303).

Ἐάν, λοιπόν, ἄρωμεν καί κατά τό ἔτος τοῦτο μεθ' ὑπομονῆς καί ἀγάπης καί ἀνεξικακίας, "συγχωροῦντες ἑαυτούς καί ἀλλήλους" ἐν ἀνωτερότητι, τόν σταυρόν μας, εἶναι βέβαιον ὅτι θά νικήσωμεν καί θά συγκαταριθμηθῶμεν μέ αὐτούς οἱ ὁποῖοι ἔδωκαν τό αἷμά των διά τόν Χριστόν. Εἰς πάντας ὁ Κύριος δίδει ἕνα σταυρόν, ὁ ὁποῖος εἶναι αἱ διάφοροι σωματικαί, ψυχικαί καί πνευματικαί ἀσθένειαι· εἶναι ἡ μή συνειδητοποίησις τῆς ματαιότητος· ἡ ἀδυναμία βιώσεως τῆς ἀγάπης "καθώς ἐστι"· ἡ μανία καί τάσις πρός τό κακόν, πρός τήν ἐκδίκησιν· καί, τέλος, ἡ ἔφεσις καί προαίρεσις τοῦ ἀνθρώπου νά εἶναι προσκολλημμένος εἰς τήν "γηΐνην δυσωδίαν" καί νά ἀποφεύγῃ τήν "μελέτην τοῦ θανάτου"· ἀξιολογοῦμεν πάντοτε οἱ ἄνθρωποι τόν χρόνον ὡς "παίγνιον ἐπί τῆς γῆς" ὡς "φύσημα μή κρατούμενον", ὡς "πτῆσιν ὀρνέου παρερχομένου", ὡς "ναῦν ἐπί θαλάσσης ἴχνος οὐκ ἔχουσαν".

Αὐτόν τόν σταυρόν δέν πρέπει νά τόν ἀρνούμεθα καί νά ἐπιδιώκωμεν νά φύγῃ ἀφ' ἡμῶν, ἀλλά νά τόν αἴρωμεν μέ χαράν "ὡς ἀρετῆς περιουσίαν"· τοιουτοτρόπως θά προκόπτωμεν εἰς τόν ἀγῶνα μας. Ὅλη ἡ ζωή μας θά γίνεται μία γ έ φ υ ρ α, μετάγουσα ἡμᾶς ὄχι εἰς τήν ἀνθρωπίνην δῆθεν ἐπιτυχίαν καί δόξαν, τήν ὁποίαν ματαίως ἐπιδιώκομεν, ἀλλ' εἰς τόν οὐρανόν.

Οὐδέποτε ὅμως, ἐξ ἑτέρου, λησμονοῦμεν ἐν τῇ Πόλει ταύτῃ ὅτι τόν μεγαλύτερον σταυρόν τόν ἐσήκωσαν, μετά τόν Θεάνθρωπον Κύριον καί τήν Παναγίαν Μητέρα Του, οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες, μέ πρῶτον τόν Πρωτομάρτυρα καί Ἀρχιδιάκονον Στέφανον καί τούς Ἁγίους Ἀποστόλους, τόν Πρωτόκλητον Ἀνδρέαν, ἀλλά καί οἱ πατέρες καί οἱ προπάτορες ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι "ἐταπεινώθησαν ἕως θανάτου" διά νά ζῶμεν ἐλευθέρως κατά τό ἐφικτόν ἡμεῖς οἱ ἐπιγενόμενοι.

Ἀδελφοί καί τέκνα,

Ὁ Κύριος μᾶς καλεῖ νά διέλθωμεν τό ἔτος τοῦτο 2013 εἰρηνικῶς, "ἐξαγοραζόμενοι τόν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν", "συνιέντες τί τό θέλημα τοῦ Κυρίου" (Ἐφεσ. ε', 16-18). Ἄς μή καταλίπωμεν διά τῆς πολιτείας καί τῆς ἀπανθρώπου πολλάκις καί ἐκδικητικῆς συμπεριφορᾶς μας στάσιν καί πόλεμον τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλά χαράν καί εἰρήνην καί ὁμόνοιαν καί ἀγάπην, προχωροῦντες κατά πάντα νικηφόροι πρός τόν Θεόν, μέ τήν βεβαιότητα ὅτι "οὐκ ἄξια τά παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρός τήν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς" (Ρωμ. η', 18-19). Οἱ ποιμένες καί λειτουργοί τοῦ Ἁγίου Θυσιαστηρίου καί οἱ ἐκκλησιαστικοί διάκονοι ἄς πορευθῶμεν "ἄμεμπτοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καί δικαιώμασι τοῦ Κυρίου, καί πάσῃ τῇ πρός τόν πλησίον λειτουργίᾳ, ἄοκνοι, ζῆλον Θεοῦ πολύν ἔχοντες καί ζέοντες τῷ πνεύματι" (Μαρτύριον τῶν ἐν Λουγδούνῳ τελειωθέντων, σελ. 194).

Ἄς ἀγωνισθῶμεν μέ ὅλας τάς δυνάμεις τῆς ψυχῆς καί τοῦ νοός μας νά ἀρέσωμεν εἰς τόν Θεόν, μετερχόμενοι πᾶσαν πρακτικήν ἀρετήν, νηστείαν, ἐγκράτειαν, προσευχήν, πτωχείαν, χωρίς νά ἀπορροφώμεθα τελείως ὑπό τῆς φροντίδος τῶν γηΐνων καί σωματικῶν ἀναγκῶν, ἐπιδιώκοντες "ἐπίπλαστον δόξαν", ἀλλά ἡδόμενοι καί ἐνασχολούμενοι μέ τά θεῖα νοήματα, ἐντρυφῶντες εἰς τά κάλλη καί τήν δόξαν καί τό φῶς τοῦ Κυρίου, καί διανύοντες τήν ζωήν μας ἐν ὁσιότητι, δικαιοσύνῃ καί ἀσκήσει.

Δοξάζομεν ἀπό καρδίας τόν Κύριον δι' ὅσα ἀγαθά ἐχαρίσατο ἡμῖν κατά τόν παρελθόντα ἐνιαυτόν. Μετ' εὐγνωμοσύνης ἐνθυμούμεθα, μεταξύ ἄλλων, τόν καθαγιασμόν τοῦ Ἁγίου Μύρου, τήν τέλεσιν ὑπό τῆς ἡμετέρας Μετριότητος τῶν ἐγκαινίων τῶν Καθολικῶν δύο γυναικείων Ἱερῶν Μονῶν, τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς Χανίων καί τοῦ Τιμίου Προδρόμου Ἀκριτοχωρίου Σερρῶν, καί ἄλλων μικρῶν καί μεγάλων γεγονότων, ἁπάντων κρινομένων κατά τά ἀνεξιχνίαστα κρίματα ὑπό τοῦ μοναρχοῦντος καί κατευθύνοντος τήν ἱστορίαν καί τά ἀνθρώπεια Κυρίου.

Ἐν τῷ πλαισίῳ τούτῳ τῆς μαρτυρίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου "ἐκτός τῶν τειχῶν" προγραμματίζομεν καί ἐφέτος ἱεράς ἀποδημίας, μέ πρώτην τήν ἐντός τῶν ἡμερῶν πρός τήν Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Γεωργίας, διά νά τιμήσωμεν τήν 80ήν ἐπέτειον ζωῆς καί τήν 35ην Πατριαρχικήν τοῦ προσφιλοῦς ἀδελφοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου καί Καθολικοῦ πάσης Γεωργίας κυρίου Ἠλία.

Ταῦτα πάντα καί ἑαυτούς καί ἀλλήλους ἐναποθέμενοι εἰς τόν Θεόν, τόν "κυριεύοντα πάσης κτίσεως", ἱκεσίαν ἐκτενῆ ἀναπέμπομεν πρός Αὐτόν ὅπως εὐοδώσῃ πάσας τάς πρωτοβουλίας τῆς Μητρός Ἐκκλησίας διά τό ἐνταῦθα "μικρόν λῆμμα" καί διά τό εὐρύτερον ἀνά τήν οἰκουμένην, καί ἐπικαλούμεθα τήν παραμυθίαν, τήν βοήθειαν καί τάς πρεσβείας τῆς Κυρίας Θεοτόκου καί τῶν Ἁγίων Του, ἰδιαιτέρως δέ τοῦ ἑορτάζοντος Μεγάλου Βασιλείου τοῦ Καππαδόκου, τῶν Θεοστέπτων βασιλέων καί Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης, καί τῶν μαρτύρων τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων καί μέχρι σήμερον, εὐχόμενοι καρποφόρον καί εἰρηνικόν τόν νέον ἐνιαυτόν διά πάντας, ἀδελφοί καί τέκνα.

Καί κατακλείομεν καί πάλιν μετά τοῦ Φωστῆρος τῆς Καππαδοκίας ἑορταζομένου καί τιμωμένου Μεγάλου Βασιλείου, ἐπιλέγοντος ὡς πρός τήν σημασίαν, τό περιεχόμενον καί τήν χρῆσιν τοῦ δωρουμένου ὑπό τοῦ Κυρίου εἰς τόν καθένα μας χ ρ ό ν ο υ: "Χρόνος δέ ἐστι τό συμπαρεκτεινόμενον τῇ συστάσει τοῦ κόσμου διάστημα· ᾧ πᾶσα παραμετρεῖται κίνησις, εἴτε ἀστέρων, εἴτε ζώων, εἴτε οὑτινοσοῦν τῶν κινουμένων. Καθόλέγομεν ταχύτερον ἤ βραδύτερον ἕτερον ἑτέρου· ταχύτερον μέν τό ἐν ἐλάττονι χρόνῳ πλεῖον διάστημα μεταβαῖνον· βραδύτερον δέ, τό ἔλαττον ἐν πλείονι χρόνῳ κινούμενον" (P.G. 32,560 B-C) "ὡς οὐκ ἔστι ῥεῦμα ποταμοῦ στῆσαι, εἰ μή τις, κατά τήν πρώτην ἔντευξιν καί προσβολήν ἀνελόμενος, εἰς δέον τῷ ὕδατι χρήσαιτο· οὕτως, οὐδέ τόν χρόνον ταῖς ἀναγκαστικαῖς περιόδοις ἐλαυνόμενον ἐπισχεῖν, οὐδέ παρελθόντα ἀναλῦσαι εἰς τό κατόπιν, εἰ μή τις προσάγοντος λάβοιτο". (Μεγάλου Βασιλείου, Περί Ἁγίου Πνεύματος καί Ἐν λιμῷ καί αὐχμῷ, (P.G. 31,324 B).

Ἡ δέ Χάρις καί τό πλούσιον Ἔλεος τοῦ σαρκωθέντος καί Ἐπιφανέντος τῷ κόσμῳ Λόγου τοῦ Θεοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, "τοῦ καιρούς καί χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ θεμένου" καί "ἐν Ὧι ζῶμεν καί κινούμεθα καί ἐσμέν", ἄς εἶναι μαζί μέ ὅλους, "κατευθύνων τάς σκέψεις, τάς ἐνεργείας, τάς πράξεις, τά διανοήματα, τάς εἰσόδους καί τά ἐξόδους ἡμῶν". Ἀμήν.

Χρόνια πολλά!

ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ Α.Θ.ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΔΙΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΝ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΜΑΞΙΜΟΥ

(9 Νοεμβρίου 2012)

Μακαριώτατοι καί τιμιώτατοι Προκαθήμενοι καί Ἱερώτατοι
ἐκπρόσωποι τῶν κατά τόπους ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν,
Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας τῆς Βουλγαρίας,
Ἐξοχώτατε κύριε Πρωθυπουργέ,
Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα Βελίκο Τύρνοβο κύριε Γρηγόριε, Ἀντιπρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας,
Πενθηφόρε Λαέ τῆς Βουλγαρίας,

"Οὐδείς ἀναβέβηκεν εἰς τόν οὐρανόν, εἰ μή ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου" (Ἰωάν. γ', 13).

Μετ᾽ αἰσθημάτων ἀνθρωπίνης θλίψεως καί συνοχῆς καρδίας προπέμπομεν σήμερον εἰς τήν αἰωνιότητα πανδημεί τόν μακαριστόν ἐν Πατριάρχαις Μάξιμον, ἐν μιᾷ καρδίᾳ σύνολος ὁ κλῆρος καί ὁ λαός.

Ὅμως, ἡ ἔ ξ ο δ ι ο ς ἐν προσευχαῖς προπομπή τοῦ ἀποιχομένου ἀδελφοῦ πλησίον τοῦ Δικαίου Κριτοῦ, τοῦ καταβάντος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἵνα ποιήσῃ τό θέλημα τοῦ πέμψαντος Αὐτόν Πατρός καί τελειώσῃ Αὐτοῦ τό ἔργον, ἔχει σταυροαναστάσιμον ὄψιν. Εἶναι ἔ ξ ο δ ο ς καί συγχρόνως ε ἴ σ ο δ ο ς. Ἔξοδος ἐκ τοῦ φθαρτοῦ καί παρερχομένου καί εἴσοδος εἰς τό α ἰ ώ ν ι ο ν καί ἄληκτον.

Αἰσθήματα, λοιπόν, δεδικαιολογημένης ἀνθρωπίνως θλίψεως διά τήν ἀπώλειαν ἑνός τοσοῦτον μακροχρονίως, ἐπί τεσσαρακονταετίαν καί πλέον, προσενεγκόντος ἑαυτόν εἰς τήν ὑπηρεσίαν τοῦ λαοῦ Πρωθιεράρχου, χαρᾶς δέ διότι μετέστη ἐκεῖ ὅπου "τά πάντα ἕστηκεν", ὅπου βασιλεύει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὅπου "τά πάντα καί ἐν πᾶσι Χριστός".

Τήν στιγμήν ταύτην τοῦ ὑστάτου ἐπί τῆς γῆς ἀποχαιρετισμοῦ, τόν ὁποῖον ὁ Μέγας Βασίλειος χαρακτηρίζει κρίσιν, φρονοῦμεν ὅτι τό κενόν τό ὁποῖον καταλείπει ὁ μακαριστός εἶναι δυσαναπλήρωτον. Ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης μετέστη πρός τά οὐράνια, μετέστη εἰς τήν μακαρίαν ἐκείνην πόλιν, ἔνθα δέν ὑπάρχει χειρότευκτος ναός, ἀλλά "Κύριος ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ ναός αὐτῆς ἐστι καί τό ἀρνίον", καί ἡ ὁποία πόλις "οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδέ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γάρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καί ὁ λύχνος αὐτῆς τό ἀρνίον" (Ἀποκ. Ἰωάν. κα᾽ 22-23).

Ὁ προκείμενος διά τελευταίαν φοράν ἐνώπιον ἡμῶν μακαριστός Πατριάρχης κατηύθυνε τούς οἴακας τῆς Ἐκκλησίας Βουλγαρίας εἰς μίαν ἰδιαιτέρως δυσχερῆ δι᾽ αὐτήν χρονικήν περίοδον. Διῆλθε πολλάς περιπετείας καί δοκιμασίας κατά τήν παρελθοῦσαν τεσσαρακονταετίαν τῆς Πρωθιεραρχικῆς διακονίας του. Ὅμως, ἀντεπεξῆλθε γενναίως εἰς τάς δυσχερείας μέ ἀποστολικόν θάρρος, ἐπιμονήν καί ὑπομονήν, μέ κόπους καί δάκρυα, καί κυρίως μέ πολλήν προσευχήν. Ἤρθη εἰς τό ὕψος τῶν περιστάσεων καί διά τῆς διακρινούσης αὐτόν συνέσεως, σοφίας, γνώσεως καλῆς τῆς ἀσταθείας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί τῆς ματαιότητος τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων -"μεταβληταί γάρ αἱ καταστάσεις τοῦ παρόντος βίου", "ὕδατα καί θάλασσα" (Μεγάλου Βασιλείου, Περί τοῦ μή προσηλῶσθαι τοῖς βιοτικοῖς, καί Εἰς τήν ἀρχήν τῶν Παροιμιῶν)-, καί μειλιχιότητος, λέγομεν, ἠγωνίσθη ὁ μακαριστός Πατριάρχης ὡς καλός κυβερνήτης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σκάφους, προκειμένου νά διέλθῃ τοῦτο ἡνωμένον καί ἀλώβητον τήν "λαίλαπα τοῦ χειμῶνος καί τόν κλύδωνα τῶν κυμάτων", ὡς θά ἔλεγε προσφυῶς καί ὁ ἐν Ἁγίοις προκάτοχος ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, καί νά ὁδηγηθῇ εἰς τά γαλήνια ὕδατα τῆς εἰρήνης τοῦ Κυρίου, πρός τό ἀνέσπερον φῶς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, εἰς κοινήν χαράν καί ἀγαλλίασιν πάντων ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων.

Ὁ Πατριάρχης Μάξιμος εἶχε πάντοτε ἐνώπιον αὐτοῦ, κατά τάς πολλάς διακυμάνσεις τῆς Πατριαρχίας του, τό παράδειγμα τῶν Ἁγίων καί τό ἐβίωνεν ἐν τῇ καθημερινῇ δραστηριότητι αὐτοῦ, "ὅτι οὐδείς τρυφῶν, οὐδέ κολακευόμενος

τῶν στεφάνων τῆς ὑπομονῆς ἠξιώθη, ἀλλά πάντες διά μεγάλων θλίψεων πυρωθέντες τό δοκίμιον ἐπεδείξαντο"· καί, ἀκόμη, ὅτι "οὐχ ὁ ἀπορῶν τῶν ἀναγκαίων καρτερικός, ἀλλ᾽ ὁ ἐν ἀφθονίᾳ τῆς ἀπολαύσεως ἐγκαρτερῶν τοῖς δεινοῖς" (Μεγάλου Βασιλείου, Ἐπιστολή 139, Ἀλεξανδρεῦσι, καί εἰς τούς Ἁγίους Τεσσαράκοντα Μάρτυρας). Δι᾽ αὐτό καί ἐπολιτεύθη καλῶς ἐν ἀγάπῃ, ἐν ὑπομονῇ, ἐν χρηστότητι.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, τό Κέντρον ἑνότητος καί συντονισμοῦ τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου, ἔπραξε πᾶν τό ἐπ᾽ αὐτῷ κατά τήν περίοδον τῆς πατριαρχίας τοῦ κεκοιμημένου Ἀδελφοῦ, διά νά συμπαρασταθῇ αὐτόν εἰς τάς προσπαθείας του διά τήν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας καί τήν θεραπείαν τοῦ ταλανίσαντος αὐτήν πρό δεκαετίας καί πλέον σχίσματος, διά νά συνεχίσῃ οὗτος ἀπροσκόπτως τήν εὐθύνην τῆς πνευματικῆς διακονίας τῶν τῆς λαχούσης αὐτῷ Ἐκκλησίας πραγμάτων. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἄλλωστε, ἀπέδωκεν ἐν ἔτει 1945ῳ τήν αὐτοκεφαλίαν εἰς τήν εὐλογημένην καί ἀνθοῦσαν σήμερον ταύτην Ἐκκλησίαν καί ἐν ἔτει 1961ῳ ἀνύψωσεν εἰς τήν τιμήν τῆς Πατριαρχικῆς ἀξίας τόν ἑκάστοτε Προκαθήμενον αὐτῆς, διά τῶν ὁποίων κανονικῶν πράξεων ἤρχισε μία φωτεινή πορεία εἰρήνης, ἑνότητος, καταλλαγῆς, ἀγάπης. Αὐτήν τήν πορείαν ἐσυνεχίσαμεν καί ἡμεῖς, ἐργασθέντες ἀπό κοινοῦ ἀδελφικῶς μετά τοῦ μεταστάντος, λογιζόμενοι τοῦτο δίκαιον, πρόσφορον καί πολλαχῶς λυσιτελές διά τόν Ὀρθόδοξον Βουλγαρικόν Λαόν, ὁ ὁποῖος ἀπό ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐμφανίζει μείζονα προκοπήν καί ἐπάνθησιν εἰς τήν πίστιν καί τήν εὐσέβειαν.

Ἀλλά καί ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας πάντοτε μετ᾽ εὐγνωμοσύνης, σεβασμοῦ καί τιμῆς ἀπέβλεπε πρός τήν γεννήσασαν αὐτήν δυνάμει τῆς ἐν Χριστῷ Ὀρθοδόξου πίστεως πρό χιλίων καί πλέον ἐτῶν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐσεμνύνετο καυχώμενος νά ὁμολογῇ ὁ ἐκλιπών Πρωθιεράχης, ὅτι "ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία εἶναι ἡ πρωτότοκος θυγάτηρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου".

Καί σήμερον τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ὡς πνευματική μήτηρ καί ἀδελφή τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, "ἐν τῇ χαρᾷ καί ταῖς λύπαις", συμμετέχει εἰς τήν θλῖψιν αὐτῆς διά τήν ἀπώλειαν τοῦ ἀρχιποιμένος της, καί ἐκφράζει διά τῆς ἡμετέρας Μετριότητος τάς θερμάς συλλυπητηρίους αὐτοῦ εὐχάς πρός τήν σεβασμίαν Ἱεραρχίαν, τόν κλῆρον καί τόν λαόν, πρός τήν πολιτικήν ἡγεσίαν, καί πάντες "συμπάσχομεν ἑαυτοῖς καί ἀλλήλοις" ἐπί τῷ χωρισμῷ.

Ἀποτίοντες τόν ὕστατον φόρον τιμῆς καί ἀναγνωρίσεως εἰς τόν Πατριάρχην Μάξιμον, ἑνοῦμεν τάς προσευχάς ἡμῶν ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, εἰρήνης δέ καί εὐημερίας τοῦ Βουλγαρικοῦ Λαοῦ καί πνευματικῆς αὐξήσεως καί προόδου αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρως δεόμεθα ὅπως ὁ "ἐν Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ καί μυριάσιν ἀγγέλων" (Ἑβρ. ιβ᾽ 22) ὑμνούμενος ἅγιος Θεός ἡμῶν φωτίσῃ τά μέλη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ὅπως ἀναδείξωσιν ἄξιον διάδοχον τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου, ὁ ὁποῖος θά ἐργασθῇ μέ σύνεσιν, ζῆλον, ἀποστολικόν φρόνημα, αὐταπάρνησιν καί ἀγάπην διά τήν πνευματικήν ἀνόρθωσιν τοῦ λαοῦ καί διά τήν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀδελφοί καί Πατέρες ἐν Κυρίῳ,

Ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας σήμερον εἶναι κεφαλαιώδης καί σωτήριος διά τόν λαόν. Διότι, ὡς πολιτεία τῶν χριστιανῶν, ὡς κοινωνία τῶν πιστῶν, διά τοῦ σπόρου τῆς πίστεως, διά τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῶν τέκνων της, καί πρό παντός διά τοῦ ἐνεργοῦντος ἐν αὐτῇ Ἁγίου Πνεύματος, μεταμορφώνει τούς θεσμούς, τήν ζωήν, τούς ἀνθρώπους, τούς ἀναγεννᾷ, τούς ἀφθαρτοποιεῖ, τούς ἀνοίγει τήν πύλην τῆς αἰωνιότητος. Ὅπως ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καί Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός προσέλαβε χάριν ἡμῶν τήν ἀνθρωπίνην φύσιν "καί κατῆλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ" διά νά τήν θεώσῃ, δηλαδή "νά τήν ἀναβιβάσῃ εἰς τόν οὐρανόν", οὕτω καί ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας, τήν ὁποίαν ἐποίμανεν ἐπί μακρόν ὁ μακαριστός Πατριάρχης Μάξιμος, ἔστω καί πτωχή καί μέ πολλάς εἰσέτι πληγάς εἰς τό σῶμα της, ὡς χριστιανική κοινωνία καί θεανθρώπινος ὀργανισμός, ἐπιδρᾷ εἰς τόν λαόν, τόν ἐναγκαλίζεται, τόν χαροποιεῖ, τόν ἁγιάζει, τόν θεώνει, τόν σώζει. Κατ᾽ αὐτόν τόν τρόπον ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πλουτίζει τήν ἱστορίαν τοῦ Βουλγαρικοῦ Ἔθνους, ζωογονεῖ τήν ὕπαρξίν του, δίδει προσανατολισμόν εἰς τόν πολιτισμόν του, καί εἶναι εἰς θέσιν, ὡς δύναμις πνευματική, νά δώσῃ ζωήν εἰς τά ξηρά ὀστᾶ (Ἰεζεκ. 471, 1).

Εἴθε ὁ πλαστουργός, συντηρητής καί κυβερνήτης τοῦ παντός Κύριος, τοῦ Ὁποίου "ἡ κρίσις δικαία ἐστί", καθότι "οὐ ζητεῖ τό θέλημα Αὐτοῦ, ἀλλά τοῦ πέμψαντος Αὐτόν Πατρός" (πρβλ. Ἰωάν. ε᾽ 30-31), νά ἀποδώσῃ εἰς τόν κοιμηθέντα ἀδελφόν "κατά δικαίαν κρίσιν" τόν μισθόν τοῦ καλοῦ καί φρονίμου οἰκονόμου τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ ἀρχιερατικῆς χάριτος καί Πατριαρχικῆς ἀξίας, ἡ δέ μνήμη του νά παραμένῃ αἰωνία ἐνώπιον τοῦ Ἐσφαγμένου Ἀρνίου, Ὧι ἡ δόξα καί τό κράτος καί ἡ τιμή καί ἡ προσκύνησις καί ἡ εὐλογία εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΘΡΟΝΙΚΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (Φανάριον, 30 Νοεμβρίου 2012)

Σεβασμιώτατε ἀδελφέ ἐν Χριστῷ Καρδινάλιε κύριε Kurt Koch, Πρόεδρε τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου ἐπί τῆς προωθήσεως τῆς Ἑνότητος τῶν Χριστιανῶν, καί λοιπά μέλη τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Αὐτοῦ Ἁγιότητος, τοῦ προσφιλοῦς ἀδελφοῦ Πάπα καί Ἐπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης,

Ὁλοκαρδίως εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν καί τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς Ἁγιωτάτῳ Πάπᾳ Βενεδίκτῳ ΙϚ´ διά τήν ἀγάπην τῆς σεβασμίας Ἐκκλησίας τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης πρός τήν καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Νέας Ρώμης, τήν ἐκφραζομένην διά τῆς συμμετοχῆς σας εἰς τήν ἡμετέραν χαράν ἐπί τῇ Θρονικῇ Ἑορτῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς, ἀντιστοίχως, πράττομεν καί ἡμεῖς κατά τήν Θρονικήν Ἑορτήν τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας.

Διατηροῦμεν εἰσέτι, ἀδελφοί, ζωηράν τήν συγκίνησιν ἐκ τῆς προσφάτου συναντήσεως ἡμῶν μετά τοῦ ἀδελφοῦ Πάπα Ρώμης ἐν τῇ ἕδρᾳ Αὐτοῦ, κατά τόν ἑορτασμόν τῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου ἀπό τῆς συγκλήσεως τῆς Β´ Βατικανῆς Συνόδου, ἡ ὁποία ἔ τ α μ ε ν ἀληθῶς νέαν ὁδόν εἰς τήν πορείαν πρός τήν ἑνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐν νοερᾷ κοινωνίᾳ καί σήμερον μετά τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀδελφοῦ, εὐχαριστοῦμεν καί πάλιν Αὐτῷ διά τάς ἀποδοθείσας ἡμῖν τιμάς, καί ἰδιαιτέρως διά τήν ἀνταλλαγήν ἀδελφικῶν ἀπόψεων καί σκέψεων ὡς πρός τήν κοινήν πορείαν πρός τήν ἑνότητα.

Ἡ ἰδιότης τῶν ἱδρυτῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, τῆς Πρεσβυτέρας καί τῆς Νέας Ρώμης, Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Ἀνδρέου, ὡς κατά σάρκα ἀδελφῶν, ἀποτελεῖ μίαν ὤθησιν δι' ἀμφοτέρας τάς Ἐκκλησίας μας πρός ἀληθῆ βίωσιν τῆς πνευματικῆς ἀδελφωσύνης καί ἀποκατάστασιν τῆς κοινωνίας ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἐν ἀληθείᾳ καί ἐν ἀγάπῃ.

Ἀτυχῶς, κατά τήν διαδρομήν τῶν αἰώνων, ἡ ἀδελφωσύνη αὕτη ἐπλήγη ἰσχυρῶς, μέ ἀποτέλεσμα νά διασπασθῇ ἡ πνευματική ἑνότης τῶν Ἐκκλησιῶν μας. Ἐπί σειράν αἰώνων θεολόγοι ἀλλά καί ἐκκλησιαστικοί ἄνδρες ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν ἐδαπάνων τάς δυνάμεις των οὐχί ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ διαλόγου, ἀλλά πρός μεμονωμένην προβολήν καί ὑποστήριξιν τῶν ἰδίων θέσεων, μή λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τό τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου "Ἀλλ' εἶπας ἅπαξ, καί οὐκ ἤκουσεν· οὐκοῦν εἰπέ καί δίς, καί τρίς, καί τοσαυτάκις, ἕως ἄν πείσῃς. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ Θεός ἡμῖν διαλέγεται, καί οὐκ ἀκούομεν, καί οὐκ ἀφίσταται διαλεγόμενος· ταύτην καί σύ μίμησαι τήν κηδεμονίαν περί τόν πλησίον" (Εἰς Ἀδριάντας, Ὁμιλία ΙΣΤ, P.G. 49, 171-172).

Ἤδη φαίνεται ἐμπειρικῶς ὅτι ἔχει ὡριμάσει εἰς τάς καρδίας ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, ὅτι ἀπό τοῦδε καί εἰς τό ἑξῆς πρέπει νά ἀντιστραφῇ ἡ κατεύθυνσις τῶν προσπαθειῶν μας. Πρέπει, δηλαδή, νά δαπανῶμεν τάς πνευματικάς δυνάμεις μας οὐχί ἐν τῇ προσπαθείᾳ ἀνευρέσεως δικαιολογιῶν διά τήν ἐνίσχυσιν τῶν θέσεων, τάς ὁποίας ὑπεστηρίξαμεν κατά τό παρελθόν πρός δικαιολόγησιν τοῦ σχίσματος, ἀλλά νά καταβάλλωμεν εἰλικρινῆ προσπάθειαν διά τήν ἀνεύρεσιν ἐπιχειρημάτων, ἐπιβεβαιούντων τό ἐσφαλμένον τῆς διχαστικῆς τάσεως καί ἀναζητούντων τρόπους προσεγγίσεως καί, ἔτι περισσότερον, πλήρους ἀποκαταστάσεως τῆς ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ καλλίτερος τρόπος, διά τήν μελέτην τοῦ θέματος τούτου, εἶναι ἡ συνέχισις καί ἡ καλλιέργεια τῶν διεκκλησιαστικῶν διαλόγων καί σχέσεων, καί ἰδιαιτέρως τοῦ ἐξελιχθέντος ἀπό διαλόγου τῆς ἀ γ ά π η ς εἰς οὐσιαστικόν καί θ ε ο λ ο γ ι κ ό ν διάλογον μεταξύ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Ὀρθοδόξου καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς. Ἡ προσωπική γνωριμία τῶν μελῶν καί ἰδιαιτέρως τῶν ἰθυνόντων τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁδηγεῖ πολλάκις εἰς τήν διαπίστωσιν, ὅτι τά πρόσωπα εἶναι καλῆς διαθέσεως, καί ὅτι ἡ βαθυτέρα ἐν ἀντικειμενικότητι γνῶσις τῶν προκαλεσάντων τήν ῥῆξιν θεμάτων, ἀρκεῖ διά νά διαλύσῃ φόβους, καχυποψίας, δυσπιστίας καί συγκρούσεις τοῦ παρελθόντος.

Τά σύγχρονα μέλη, καί ἰδιαιτέρως τά κορυφαῖα, τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν διαπνέονται, κατά τό πλεῖστον, ὑπό ἀγαθῆς διαθέσεως διά τήν ἄρσιν τῶν κληρονομημένων ἐμποδίων, καί τήν ἐπίτευξιν τῆς πολυποθήτου ἑνότητος ἐν τῇ πίστει, ἡ ὁποία θά συνεπιφέρῃ καί τήν ὁμολογουμένως ὑπό πάντων ἐπιθυμητήν εὐχαριστιακήν κοινωνίαν ἡμῶν. Ἀτυχῶς, οἱ ρυθμοί προόδου καί μεταστροφῆς τῶν ψυχῶν πρός τήν κατεύθυνσιν αὐτήν εἶναι βραδεῖς, ἕνεκα τῆς ἀνθρωπίνης ἡμῶν ἀδυναμίας νά ὑπακούσωμεν εἰς τό Θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὑπερβαίνοντες θέσεις καί καταστάσεις καί "θ ε ο λ ο γ ί α ς", ὑποστηριχθείσας μέχρι πρό τινος, καί εἰσέτι ὑπό πολλῶν μέχρι σήμερον, ἐντός τῶν κόλπων ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, προβαλλομένας, ὡς ἀποδεικνύει καί αὐτή αὕτη ἡ πορεία τοῦ ἐπί τριάκοντα δύο ἔτη διεξαγομένου Θεολογικοῦ ἡμῶν Διαλόγου.

Ὀφείλομεν συνεπῶς νά ἐπιταχύνωμεν τάς προόδους ταύτας, πυκνοῦντες καί ἐνισχύοντες ὅση ἡμῖν δύναμις τόν Διάλογον τῆς ἀληθείας, ὥστε διά τῶν συχνῶν καί πολλαπλῶν πεδίων συζητήσεων νά προάγεται ἡ γνῶσις καί νά διευκολύνεται ἡ ἀλληλοκατανόησις καί νά ὁδηγώμεθα εἰς "πᾶσαν τήν ἀλήθειαν" (πρβλ. Ἰωάν. ιϛ´ 13), ἥτις πάντοτε καί ὑπέρ πάντα νικᾷ. Καί "μηδέν προτιμότερον τῆς ἀληθείας καί τῆς οἰκείας ἑαυτῶν ἀσφαλείας", κατά τόν φωστῆρα τῆς Καππαδοκίας Μέγαν Βασίλειον (Ἐπιστολή 245, Θεοφίλῳ Ἐπισκόπῳ, P.G. 32, 925 B-C).

Ὥριμος καρπός τῆς γνώσεως ταύτης εἶναι ἡ σταδιακή συμφωνία ἐπί μεμονωμένων μέν ἑκάστοτε σημείων, ἡ ὁποία ὅμως εἰς τόν πίνακα τῶν διαφωνιῶν καί τῶν

συμφωνιῶν θά αὐξάνη συνεχῶς τό χρῶμα τῶν συμφωνιῶν, μέχρις ὅτου ἐκλείψωσι πᾶσαι αἱ διαφωνίαι. Τότε θά δοξολογήσωμεν ἅπαντες ἀπό κοινοῦ, ἡνωμένοι ἐν τῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ, τόν Σωτῆρα Χριστόν, ὁ Ὁποῖος θά ἔχῃ ἐξαγάγει ἡμᾶς εἰς ἀ ν α ψ υ χ ή ν διά μέσου πυρός καί ὕδατος.

Ἡ ὑμετέρα ἐπίσκεψις σήμερον ἐνταῦθα, ἀδελφοί ἐν Κυρίῳ ἠγαπημένοι, πρός συμμετοχήν εἰς τήν ἡμετέραν χαράν διά τήν ἑορτήν τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντι-νουπόλεως ἐπί τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, τοῦ μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καί Βαπτιστοῦ, καί ἐν συνεχείᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συμβάλλει οὐσιωδῶς εἰς τήν ἀναθέρμανσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος διά τήν πρόοδον τοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Ἀκόμη καί ὅταν δέν κατορθώνεται νά καταλήξουν οἱ διαλεγόμενοι ἀντιπρόσωποι εἰς κοινήν παραδοχήν ὡρισμένων συμπερασμάτων, ἡ χρησιμότης τοῦ φαινομενικῶς μόνον ἀποτυχόντος, ἐν δεδομένῃ συγκυρίᾳ, διαλόγου, ἐξακολουθεῖ νά εἶναι σπουδαία, διότι ἀκόμη καί ἡ διαπίστωσις τῆς διαφωνίας ὠθεῖ εἰς τήν ἐπιδίωξιν τῆς συμφωνίας. Ἡ δε ἐπιδιωξις τῆς ἐπιτυχιας ἑνός σκοποῦ, εἶναι τό θ ε μ έ λ ι ο ν διά τήν πραγματοποίησιν αὐτοῦ. Ἡ μή συμφωνία ἐπί θέματος ἤ ἐπί σημείου τινός ὁδηγεῖ εἰς τήν ἐπανάληψιν τῆς συζητήσεως, μέ κοινήν προθεσιν νά μή ἀποτύχῃ ἐκ νέου, καί, ὑπαρχούσης καλῆς θελήσεως, ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τά πάντα, θά ἐπιβραβεύσῃ τούς καλῆς θελήσεως συνομιλητάς, μέ τήν ἄνωθεν ἔμπνευσιν ὑπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς κοινῆς ἀποδοχῆς τοῦ πρεποντος πορισματος, καθ' ὅτι κατά τόν ἐκ τῶν προκατόχων ἡμῶν Ἅγιον Γρηγόριον τόν Θεολόγον "οὐ δεινόν ἡττηθῆναι λόγῳ, οὐ γάρ πάντων ὁ λόγος" (Δέν εἶναι κακό νά νικηθῇ κάποιος στόν διάλογο· διότι δέν εἶναι προνομιο ὅλων ὁ διάλογος) (Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Εἰς Ἥρωνα τόν φιλόσοφον, P.G. 35, 1224 Β).

Κατά τήν ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐξιστορουμένην ἀλήθειαν -καθ' ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀλήθειά ἐστιν (πρβλ. Ἰωάν. ιζ΄ 17)- ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἀνεκοίνωσε περιχαρης εἰς τόν ἀδελφόν αὐτοῦ Ἅγιον Ἀπόστολον Πέτρον, ὅτι "εὑρήκαμεν τόν Μεσσίαν" καί ὡδήγησεν αὐτόν εἰς τόν Ἰησοῦν. Ἀ δ ε λ φ ό ς, λοιπόν, ὁδηγεῖ ἀ δ ε λ φ ό ν πρός τόν Κύριον. Εν προκειμένῳ, δέν ἔχει σημασίαν διά τήν σημερινήν ἐποχήν, ποῖος ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν ὡδήγησε τόν ἕτερον πρός τόν Ἰησοῦν. Ἀμφότεροι ὀφείλομεν, ὅ τε διάδοχος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καί ὁ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, νά μαρτυρήσωμεν ἑκάτερος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ὅτι "εὑρήκαμεν τόν Μεσσίαν" καί νά ὁδηγήσωμεν τά βήματά μας ἀμφότεροι πρός Αὐτόν. Διότι Αὐτός εἶναι ἡ Ὁ δ ό ς καί ἡ Ἀ λ ή θ ε ι α καί ἡ Ζ ω ή. Ἐκεῖνος, ὁ πορευόμενος συνεχῶς ἀοράτως μαζί μας πρός Ἐμμαούς, ἤ εἰς τήν "Γαλιλαίαν" ἑκάστου ἐξ ἡμῶν, εἶναι ἡ Ἀ ν ά σ τ α-σ ι ς καί ἡ Σ ω τ η ρ ί α τοῦ κόσμου, Αὐτός καί ἡ Ἐλπίς τῆς ἀνθρωπότητος διά τήν ἔξοδον ἐκ πάσης κρίσεως, καί ἐκ τῆς ἠθικῆς καί ἐκ τῆς οἰκονομικῆς, ἡ ὁποία ταλανίζει τήν ἐποχήν μας.

Ὅθεν, ὀφείλομεν ἡμεῖς ἀμφότεροι, ὅ τε ἀδελφός Πάπας Ρώμης καί ἡ ἡμετέρα Μετριότης, καί αἱ ἡμέτεραι Ἐκκλησίαι, καί πάντες οἱ πνευματικοί ἡγέται, νά ὑποδείξωμεν διά τοῦ παραδείγματός μας εἰς τόν κυρίαρχον τοῦ πλούτου κόσμον, ὅπως μνησθῇ τῆς ε ὐ σ π λ α γ χ ν ί α ς καί τῆς ἀ γ ά π η ς πρός τούς ἔχοντας ἀνάγκην, διότι ἄλλως διακυβεύεται ἡ κοινωνική συνοχή, ἡ ὁποία, ἐάν διαταραχθῇ, θά ἐπιφέρῃ τεραστίας καταστροφάς εἰς δικαίους καί ἀδίκους.

Τό τρέχον ἔτος παρέρχεται. Μέ τρομακτικάς καί οὐχί θετικάς προβλέψεις διά τάς ἐξελίξεις τῶν ἀνθρωπείων εἰς τήν παγκόσμιον σφαῖραν. Κατά τό ἐν ὄψει σωτήριον ἔτος 2013 ἑορτάζομεν τήν 1700ήν ἐπέτειον ἀπό τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων, διά τοῦ ὁποίου διεκηρύχθη ὑπό τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ρωμαίων Ἁγίου Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἡ ἐλευθερία τῆς πίστεως τῶν χριστιανῶν, καί ἐν γένει ἡ θρησκευτική ἐλευθερία. Τήν ἐλευθερίαν ταύτην τήν ὁποίαν ἐπηγγέλθη ὁ Χριστός, καί ἐν τῇ ὁποίᾳ ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς, (πρβλ. Γάλ. ε΄ 1), ὀφείλομεν νά διατηρήσωμεν καί νά ἐνισχύσωμεν. Καί αὐτό πράττομεν, δι᾽ ἔργων καί λόγων, αἱ δύο Ἐκκλησίαι ὁμοῦ. Ἡ ὑμετέρα Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία ἑώρτασε τήν 50ήν ἐπέτειον ἀπό τῆς ἐνάρξεως τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου. Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εὑρίσκεται εἰς τήν εὐχάριστον θέσιν νά ἀνακοινώσῃ ὅτι ἡ προπαρασκευή τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου αὐτῆς σχεδόν ὡλοκληρώθη καί εὑρίσκεται εἰς τό τελευταῖον στάδιον αὐτῆς, καί μέλλει νά συγκληθῇ αὐτή ἐν οὐχί μακρῷ χρόνῳ, θέλει δέ ἀποφανθῇ, μεταξύ ἄλλων, καί ἐπί τοῦ θέματος τῶν διαλόγων τῆς Ὀρθοδοξίας μετά τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν καί λάβῃ τάς προσηκούσας ἀποφάσεις ἐν ἑνότητι καί αὐθεντικότητι, ὥστε νά προωθηθῇ ἡ πορεία πρός "τήν ἑνότητα τῆς πίστεως" ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν τῇ βεβαιότητι ὅτι "τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἐπ᾽ αὐτόν ἐλπίδος, οὐδέν τοῖς τῆς ἀληθείας ἐρασταῖς προτιμότερον" (Μεγάλου Βασιλείου, Ἐπιστολή 151, Εὐσταθίῳ ἀρχιάτρῳ, P.G. 32, 608Β).

Ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ τά μέν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενοι τοῖς δέ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι (πρβλ. Φιλιπ. γ΄ 14) καί ἀποβλέποντες εἰς τόν ταυτιζόμενον πρός τήν Ἀλήθειαν δημιουργόν τοῦ παντός Κύριον, πορευόμεθα αἱ δύο Ἐκκλησίαι πρός τά ἔσχατα, ἀφορῶσαι εἰς τόν δυνάμενον ἵνα ποιήσῃ ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἤ νοοῦμεν, "τό Α καί τό Ω, τόν πρῶτον καί τόν ἔσχατον, ἀρχήν καί τέλος" (πρβλ. Ἀποκ. κβ΄, 13), πιστεύοντες ὅτι ἡ Θεία Βουλή θά ὁδηγήσῃ "εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν", "ἵνα ὦμεν ἕν" οἱ εἰς Αὐτόν πιστεύοντες, οὐχί μόνον τύποις καί λόγοις, ἀλλ᾽ οὐσίᾳ καί πράξεσι.

Κατά τήν ὀφειλετικήν καί ἱστορικήν ταύτην σύν-πορείαν, ἐπιζητοῦντες βεβαίως τήν ἑνότητα μεταξύ ἡμῶν, ὀφείλομεν συγχρόνως νά καταδείξωμεν πρωτίστως αὐτήν, ἰδίᾳ σήμερον, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τόν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τῆς δυστυχίας τῶν πενομένων πνευματικῶς κυρίως, ἀλλά καί ὑλικῶς, συνανθρώπων μας. Τοῦτο ἀσφαλῶς εἶναι εὐκολώτερον καί ἀμέσου ἐφαρμογῆς. Καλούμεθα, λοιπόν, οἱ πνευματικοί ἡγέται καί κληρικοί νά προσέλθωμεν ὡς ὁ καλός Σαμαρείτης, καί δή ὄχι "κατά συγκυρίαν" ἀλλά "ἕως ἡμέρα ἐστί", καί νά "καταδήσωμεν τά τραύματα αὐτῶν", "ἐπιχέοντες ἔλαιον καί οἶνον" (πρβλ. Λουκ. ι΄, 31 καί 34). Θά καταδείξωμεν καί τοιουτοτρόπως ὅτι ἀποβλέπομεν εἰς τόν "ἄνθρωπον", καί ὅτι ἐκεῖνος, ὁ σύν-ἄνθρωπος, "ἄνθρωπον ἔχει", τήν Ἐκκλησίαν, καθ' ὅτι δι᾽ αὐτόν τόν ἄνθρωπον καί τόν κόσμον ὁ Σωτήρ ἡμῶν "ἄνθρωπος γέγονε καί σάρκα περιεβλήθη..." καί ὅτι Αὐτῷ "πάντα δυνατά, πάντα ὑπακούει, πάντα ὑποτέτακται" (πρβλ. Δοξαστικόν τῆς Λιτῆς τῆς Κυριακῆς τοῦ Παραλύτου, Ποίημα τοῦ Κουμουλᾶ, Πεντηκοστάριον, Ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 1959, σελ. 71-72), καί ὁ Ὁποῖος μόνος θά εἴπῃ, ὅταν ἔλθῃ τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, "ἆρον σου τόν κράββατον καί περιπάτει". Καί τότε θά ἐμφανισθῶμεν "εἰς τά πέρατα", κηρύττοντες ἡνωμένοι τήν δύναμιν καί τό μέγα Ἔλεος Αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου τῶν δυνάμεων καί τῆς δόξης.

Διά τῶν σκέψεων τούτων καί ἀδελφικῶν αἰσθημάτων, ὑποδεχόμενοι ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε ἀδελφέ Καρδινάλιε, μετά τῆς τιμίας ὑμῶν συνοδείας, εὐχαριστοῦμεν καί αὖθις θερμῶς τόν ἀποστείλαντα ὑμᾶς Ἁγιώτατον ἀδελφόν Ἐπίσκοπον τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης, διά τήν συμμετοχήν αὐτοῦ εἰς τήν χαράν καί πανήγυριν τῆς Θρονικῆς ἡμῶν Ἑορτῆς, εὐχόμενοι πᾶσαν Χάριν καί Εὐλογίαν τοῦ Παναγάθου Θεοῦ ἐπί τάς Ἐκκλησίας ἡμῶν καί τόν δοκιμαζόμενον κόσμον Αὐτοῦ, πρεσβείαις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ ἑορταζομένου σήμερον Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, καί πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

Εγκύκλιος του Αρχιεπισκόπου κατά την περίοδον της Νηστείας προ των Χριστουγέννων

Αγαπητοί μας και τέκνα εν Κυρίω Αγαπητά,

Το γεγονός της ενανθρώπησης του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού οι Χριστιανοί το εορτάζουμε καθημερινά, αλλά αυτή την περίοδο - πριν από τα Χριστούγεννα - την τιμούμε και την μνημονεύουμε ιδιαίτερα προετοιμάζοντας την ψυχή μας και την οικογένειά μας να υποδεχθούμε τον Σωτήρα και Λυτρωτή του Ανθρωπίνου Γένους, ο οποίος μπήκε στην ιστορία απαρατήρητος και ταπεινός, όπως συμβαίνει και στούς θνητούς ανθρώπους. Η Ορθόδοξη Εκκλησία αυτή τη περίοδο των σαράντα ημερών - πριν από την Εορτή της Γέννησης του Χριστού - την τιμά ποικιλότροπα και καλεί τους πιστούς να νηστέψουν, να προσευχηθούν και να καθαρίσουν την ψυχή τους από την κακία και την αμαρτία και να μιμηθούν την αγάπη του Χριστού προς τον άνθρωπον για να τον προστατεύσει από τον διάβολον και τον φόβο του θανάτου, και να τον απαλλάξει από την ειδωλολατρίαν, η οποία επικρατούσε στον προχριστιανικό κόσμο, «ίνα ενδείξηται εν τοις αιώσι τοις επερχομένοις τον υπερβάλλοντα πλούτον της χάριτος αυτού εν χρηστότητι εφ' ημάς εν Χριστώ Ιησού» (Εφ. Β, 7-8). Οι μέρες αυτές μας υπενθυμίζουν την πρόνοια και τις ευεργεσίες του Θεού, οι οποίες επραγματοποιήθησαν με την Γέννηση του Θεανθρώπου Χριστού και την συναναστροφή Του με τον άνθρωπον, «Πολυμερώς και πολυτρόπως πάλαι ο Θεός λαλήσας τοις πατράσιν εν τοις προφήταις, επ' εσχάτου των ημερών τούτων ελάλησεν ημίν εν υιώ, ον έθηκε κληρονόμον πάντων, δι' ού και τους αιώνας εποίησεν» (Εβρ. Α, 1-3).

Η περίοδος αυτή μας μεταφέρει εις τα αιώνια σχέδια του Θεού, ο οποίος όχι μόνον εδημιούργησε τον κόσμο εκ του μηδενός διά του δημιουργικού αυτού Λόγου, (τουτέστιν του Χριστού), αλλά «ο Λόγος σαρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ημίν» (Ιω. Α, 14). Ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός εσαρκώθηκε εν χρόνω, παρέλαβε ολόκληρη την ανθρώπινη φύση για να την θεραπεύσει, να την αγιάσει, να την θεώσει, να την ανεβάσει στους ουρανούς, και να την κάμει μέτοχον και κληρονόμον της Βασιλείας του. Δικαιολογημένα η Γραφή, τόσο η Παλαιά Διαθήκη - όσο και η Καινή Διαθήκη μετα την επί γης παρουσία του Εμμανουήλ - επικεντρώνουν την διδασκαλία τους εις το Θεανθρώπινο πρόσωπο του Χριστού και υπογραμμίζουν την χαρά και την ελπίδα που έφερε στην Οικουμένη. Ο θείος Παύλος αποκαλεί την ενανθρώπηση του Χριστού και την επί γης παρουσία Του «το μυστήριον το αποκεκρυμμένον από των αιώνων και από των γενεών» (Κολ. Α, 26), το οποίο έγινε γνωστό στον κόσμο από τον ίδιο τον Χριστό, τους Αποστόλους, τους Αγίους και τους Μάρτυρες, οι οποίοι αποτελούν μέλη του Σώματός Του, της Εκκλησίας Του. Γι' αυτό δοξολογεί τον Κύριον και καλεί τον κόσμον να Τον πιστέψει και να εναποθέσει τις ελπίδες του και την ζωή του σ' Αυτόν, ως Θεόν και Σωτήρα του: «Νυνί δε εφανερώθη τοις αγίοις αυτού, οις ηθέλησεν ο Θεός γνωρίσαι τις ο πλούτος της δόξης του μυστηρίου τούτου εν τοις έθνεσιν, ος έστι Χριστός εν υμίν, η ελπίς της δόξης» (Κολ. Α' 26-27).

Τούτη η περίοδος της προετοιμασίας για την υποδοχή του Λυτρωτού στον Κόσμο, ιδιαίτερα στις μέρες μας, πρέπει να μας προβληματίσει και να μας προσγειώσει στην πραγματικότητα του ανθρώπινου βίου, να καταλάβουμε δηλαδή καλύτερα και σωστότερα την σπουδαιότητα και μοναδική αξία της Χριστιανικής μας ιδιότητας. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι η περίοδος αυτή είναι ευκαιρία να ανανεώσουμε την πίστη και την σχέση μας με τον Χριστό, ότι Αυτός είναι η ελπίδα και το μέλλον μας. Η Εκκλησία είναι η καταφυγή μας και η σωτηρία μας γιατί μέσα στην Εκκλησία θα βρούμε έλεος και χάριν, να ειρηνεύσουμε από τους φόβους, τις αμφιβολίες, τις απογοητεύσεις, τις αρρώστειες, την αμαρτία, και τον θάνατο, στοιχεία τα οποία μας απομακρύνουν από την εν Χριστώ σωτηρία και λύτρωση. Καλούμαστε λοιπόν να ανανεώσουμε την πιστότητά μας εις τον Χριστόν, με την προσευχή, την νηστεία, την πτωχεία και αυτάρκεια, την ελεημοσύνη, την απλότητα του βίου, την εντιμότητα, την ταπεινοφροσύνη, όπως την εδίδαξεν Εκείνος όταν είπε «οτι ο υιός του ανθρώπου ουκ έχει πού την κεφαλήν κλίναι» (Ματθ. Η', 20), «έχοντες δε διατροφάς και σκεπάσματα, τούτοις αρκεσθησόμεθα»(Α' Τιμ. Στ' 8).

Οι σημερινοί καιροί που ζούμε είναι γεμάτοι προκλήσεις, οικονομική κρίση, φτώχεια, ανεργία, απογοητεύσεις, ανησυχία, έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους ανθρώπους, τους θεσμούς, τους οποίους εύκολα υποτιμούμε και υποσκάπτουμε και με την περιφρόνηση και με την διαγωγή μας τους παραβαίνουμε, για να ικανοποιήσουμε την πλεονεξία, τα πάθη, τον εγωισμό και τα μικροσυμφέροντά μας. Μέσα σ' αυτό το κλίμα της αβεβαιότητας και της σύγχυσης που αναπνέουμε καθημερινά από τα μέσα ενημέρωσης και τη ψυχρότητα της αγάπης των πολλών, ο Χριστός προβάλλεται σαν σανίδα σωτηρίας, «το φως του κόσμου» (Ιω. Η' 12) , που θα μας οδηγήσει σε ένα καλύτερο πιὸ ανθρώπινο κόσμο γιά να αποφύγουμε τα παραστρατήματα της αμαρτίας και της απομάκρυνσής μας από κοντά Του. Κοντολογίς, τούτες οι μέρες μας προετοιμάζουν για τον Ερχομό του Λυτρωτή, είναι ελπιδοφόρες, είναι σωστικές και γεμάτες ιερή προσδοκία για την αγάπη του Θεού προς τον άνθρωπον. Γι' αυτό και δικαιολογημένα η Οικουμένη δεν ξέχασε τον Χριστό και δεν έπαυσε να παρηγορείται από Εκείνον ο οποίος «σάρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ημίν» (Ιω. Α' 14), και «έκλινεν ουρανόν και κατέβη» στην γη (Ψα. ΙΖ' 9), για να την ενώσει με τον ουρανό και να μας επιβεβαιώσει με τον λόγον Του, ότι «μεθ' υμών ειμι πάσας τας ημέρας έως της συντελείας του αιώνος» (Ματθ. ΚΗ' 20).

Γι' αυτό να ανοίξουμε τα βάθη της ψυχής, για να δεχθούμε τον Χρισό, να κλείσουμε τα αυτιά μας στις σειρήνες του κακού και της αμαρτίας και με ταπεινοφροσύνη και υπακοή «αξίως του ευαγγελίου του Χριστού πολιτεύεσθε» (Φιλ. Α' 27), να περιμένουμε τον Χριστό για να μας δώσει την χαρά και την ειρήνη Του και να αναπτερώσει τις χαμένες ελπίδες μας και να αρχίσουμε μια νέα βιωτή, η οποία θα έχει Κύριον και Οδηγό τον Σωτήρα Χριστόν, την Γέννηση του Οποίου με ιλαρότητα και ιερή χαρά περιμένουμε οι Χριστιανοί όλης της Οικουμένης. Σ' Αυτόν ανήκει η δόξα και η Βασιλεία και το άπειρον έλεος εις τους αιώνες. Αμήν.

Λονδίνο, Νοέμβριος, 2012

ο Θυατείρων και Μ. Βρετανίας Γρηγόριος

Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων
και Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος

Εγκύκλιος των Χριστουγέννων 2012 του Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων & Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου

Εορτάζουμε και φέτος με αισθήματα ανεκλάλητης χαράς και ιεράς ελπίδος "την Μητρόπολιν των Εορτών", την επί της γης παρουσία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού σε σχήμα και μορφήν ανθρώπου, *«το απαυγασμα το ενυπόστατον, της πατρικης δοξης εφανεν ανθρωπων γενος»*[1]. Μπηκε στην ανθρωπινη ιστορια ο Θεανθρωπος Χριστός και άλλαξε τον μέχρι τοτε γνωστον κόσμον με την θεία διδασκαλια Του, την σταυρική θυσια, την εκ Νεκρών Ανάσταση, την εις τους Ουρανους Αναληψή Του, την Επιφοιτηση του Παναγιου Πνευματος επί τους Αγίους 12 Μαθητές και Αποστόλους και την Ίδρυση της Εκκλησίας Του, η οποία συνεχίζει αδιάκοπα το σωτηριωδες εργο της.

Η επιβίωση της Εκκλησίας, δύο χιλιάδες χρόνια τώρα, αποτελεί επιβεβαίωση του Μυστηρίου της Θειας Οικονομιας, το οποιο αποκαλυφθηκε εν Χριστώ Ιησού, αρχής γενομένης από την Γέννηση του Θείου Βρέφους εις την Βηθλεέμ της Ιουδαίας. Οι Ιεροί Ευαγγελιστές κατέγραψαν την ιστορία της Γεννήσεως και η Εκκλησία την διέσωσε και την διακηρύσσει μέχρι αυτή την ώρα. Γι' αυτό, τέτοιες μέρες, μετ' ευλαβείας υποκλινόμαστε στο Θείο Βρέφος και μετά βαθείας πίστεως και πολλού σεβασμού μνημονευουμε τα Ιερά εκείνα Γεγονότα, συγκινούμαστε δε από τα βάθη του είναι μας και ανανεωνόμαστε κατά Θεόν όταν ακούμε τον αγγελικόν υμνον *«Δοξα εν υψιστοις Θεω και επί γης ειρηνη εν ανθρωποις ευδοκια»*[2].

Αυτά τα Γεγονότα γιορτάζουμε, οι Χριστιανοί όλου του Κόσμου, αυτές τις Μέρες και εις την μνήμην μας ανακαλούμε την θείαν αγάπη και φιλάνθρωπία προς όλη την Δημιουργία. Και σαν τον υμνωδόν της Εκκλησίας επαναλαμβάνουμε τους θαυμάσιους ύμνους των ημερών: *«Χριστός γενναται, δοξασατε, Χριστός εξ ουρανών απαντήσατε, Χριστός επί γης υψώθητε»*[3]. Πέρασαν από τότε δύο χιλιάδες χρόνια και τα Χριστούγεννα -παρά την πανθομολογούμενη κοσμικοποίηση του βίου του συγχρόνου ανθρώπου, παρά την άγνοιαν του Μυστηρίου της Γεννήσεως και την άρνηση πολλών-, η προσευχομένη και θεολογούσα Εκκλησία γιορτάζει ιεροπρεπώς, προσευχεται ειρηνικα και μνημονευει μετα συγκινήσεως το Γεγονός. Ανανεώνει την ελπίδα της σε Κείνον που εσαρκοφόρεσε και ως άνθρωπος κοινός εμπήκε εις την ανθρώπινην ιστορία και, με την μυστική Αυτού παρουσίαν, υπενθυμίζει στον κόσμο οτι "*μεθ' ημων ο Θεός*",[4] Ο οποίος, με την χάρη Του, εμπνεει στους ανθρώπους την ελπίδα για ένα καλύτερο, δικαιότερο και πιο ανθρώπινο κόσμο. Τα Χριστούγεννα υπενθυμίζουν επίσης την δύναμη της πίστεως εις τον Αληθινό Θεόν και "*ον απέστειλεν Ιησουν Χριστόν*"[5] για να γεφυρώσει τα διεστώτα, να φέρει την θεογνωσία και να συμφιλιώσει τους λαούς, οι οποίοι απομακρύνθηκαν από τον Δημιουργό τους και *«Εσεβασθηκαν και ελάτρευσαν την κτίσιν παρά τον Κτισαντα, ος έστιν ευλογητός εις τους αιώνας»*[6].

Η Ορθόδοξη Εκκλησία -όπως όλη η Χριστιανοσύνη- εκφράζει λυρικότατα την μυστική και υπαρξιακή παρουσία της ενανθρωπήσεως του Θεανθρώπου Χριστού εις στον κόσμον. Χρησιμοποιεί δε τους ύμνους, τη μουσική, τα σύμβολα και τα σημεία για να περιγράψει "τον απερίγραπτον", για να δοξολογήσει Εκείνον που ύμνησαν οι Άγγελοι του Ουρανού, εδόξασαν με την ζωή και την πίστη τους οι Προφήτες και οι Μύστες του αρχαίου κόσμου, εκήρυξαν οι Απόστολοι, ομολόγησαν οι Μάρτυρες, οι Διδάσκαλοι, οι Πατέρες οι Μοναχοί και οι Μιγάδες της στρατευομένης Εκκλησίας, και το νέφος των Αγίων και των Φίλων του Θεανθρώπου Χριστού, έχοντες πάντα κατά νουν ότι ο Χριστός *«εαυτόν εκένωσε μορφήν δούλου λαβων, εν ομοιωματι ανθρώπων γενόμενος και σχήματα ευρεθείς ως άνθρωπος εταπεινωσεν εαυτον γενόμενος υπηκοος μεχρι θανατου, θανατου δε σταυρου»*[7].

Τα φετινά Χριστούγεννα κρύβουν πολλούς φόβους, ανασφάλειες και ανησυχίες στην ψυχή του ανθρώπου, γιατί η σύγχρονη κοινωνία, σαν τον άφρονα πλούσιο του Ευαγγελίου, παγιδεύτηκε από την μαγεια του πλούτου, την δίψα της απληστίας, την ειδωλολατρεία της πλεονεξίας και τον συρμό του κοσμικού φρονήματος που δέρνει μικρούς και μεγάλους, πλούσιους και φτωχούς και, σαν μεταδοτική ασθενεια, βασανίζει όλους μας. Αποτελεί πλεονασμό να αναφέρω, -και μαζί με τους Αγίους να επαναλάβω-, ότι εάν δεν μετανοησουμε ειλικρινά και εάν, σαν τον άσωτον υιόν, δεν επιστρέψουμε στον Χριστό, δεν θα μπορέσουμε να λυτρωθούμε από τις πολυπρόσωπες παγίδες που μας περιβάλλουν και μας πνίγουν σαν

---

[1] (βλ. Εσπερινός Αποστολου Ανδρεου)
[2] (Λουκ., Κεφ. Β΄ 14)
[3] (βλ. Καταβασία Χριστουγεννων)
[4] (βλ. Ησαΐας, Κεφ. Η΄ 10)
(βλ. Ιωαν. ΙΖ΄ 3)
(Ρωμ. Κεφ. Α΄ 25)
[7] (Φιλ. Κεφ. Β΄ 7-8)

τις ακάνθες της παραβολής του Σπορέως[9]. Καλούμαστε λοιπόν όλοι να επιστρέψουμε στην απλότητα του βίου, την συνεργασία και συμφιλίωση των λαών, την ταπεινοφροσύνη και την ειρήνη του Θείου Βρέφους, την οποία διακήρυξαν οι άγγελοι την νύχτα της Γεννήσεώς Του. Η ειρηνική συμβίωση των ανθρώπων επιτυγχάνεται με ταπείνωση, με θυσίες και με πολλή αγάπη και φιλανθρωπία και μίμηση Χριστού.

Βέβαια, τούτες οι Άγιες Μέρες είναι μέρες χαράς και οικογενειακής θαλπωρής και πανανθρώπινης ειρήνης και συμφιλίωσης. Είναι μέρες περισυλλογής και ανανέωσης για την εκπλήρωση της μακαρίας ελπίδος εις την αγάπη και φιλανθρωπία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Το Γεγονός των Χριστουγέννων είναι το Μυστήριο της Θείας Αγάπης, η οποία προνόησε για την σωτηρία μας, την ανανέωση της υποσχέσεως του Θεού προς τον άνθρωπο, τον οποίον έπλασε «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσίν Του» με σκοπό να τον καταστήσει μέτοχο και κληρονόμο της αιώνιας Βασιλείας και Δόξας Του. Νομίζω ταπεινά ότι όλοι, -Άρχοντες και Αρχόμενοι-, θα πρέπει να επαναφέρουμε στην μνήμη και τη ζωή μας τους Αποστολικούς Χρόνους και τους μεγάλους Διωγμούς της Αρχαίας Εκκλησίας. Εκείνα τα ηρωϊκά, ανεπανάληπτα χρόνια αποτελούν παράδειγμα λαμπρό προς μίμηση και παραδειγματισμό του σύγχρονου κόσμου, ο οποίος, παρόλο ότι έχει τόσα αγαθά, εν τούτοις παραπονείται. Μένουμε δε αμετανόητοι και συνεχώς έχουμε τον νου μας στα γήινα και εφήμερα πράγματα. Δεν σκεφτόμαστε την άλλη ζωή, ούτε επικαλούμαστε την χάρη και την βοήθεια του Χριστού ο οποίος φροντίζει για όλους, και για τα *"πετεινά του ουρανού"*[9].

Οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Βιβλικής αυτής Επαρχίας του Οικουμενικού Θρόνου καλούμαστε όπως, με σοφία, με στενή και συνεχή συνεργασία, με ομόνοια και αγάπη Χριστού, αναβαπτιστούμε και εμπνευστούμε από το γράμμα και από το πνεύμα των Αγίων τούτων Ημερών. Με ενθουσιασμό και υψηλό αίσθημα ευθύνης, να προστατεύσουμε τα Κοινά, την Εκκλησία, τα Σχολεία, την Οικογένεια, την Παράδοση και Διδασκαλία του Θεανθρώπου Χριστού. Ο τακτικός εκκλησιασμός, η πυκνή ταπεινή συμμετοχή στην θεία Ευχαριστία, η μελέτη του Θείου Λόγου, η συχνή και αδιάλειπτη προσευχή, η κατά Θεόν καταλλαγή και συμφιλίωση με τους εχθρούς μας, ο σεβασμός προς τους νόμους, η έμπρακτη ανάμειξη στην φιλανθρωπία και βοήθεια προς τους πάσχοντες, -αρρώστους, ηλικιωμένους, ορφανά και χήρες-, η εθελοντική προσφορά μας προς τους άλλους, «τους πλησίον» αδελφούς, συνθέτουν τον πολιτισμό μας και κάνουν πράξη και ζωή το Μήνυμα των Χριστουγέννων. Ο Χριστός γέμισε τα επίγεια και τα ουράνια με την χάρη και την δόξα Του και καθημερινά διδάσκει στους λαούς την αγάπη και την αλληλεγγύη, την ειρήνη και τον σεβασμό στους μικρούς και τους μεγάλους, τους φτωχούς και τους πλουσίους, τους Άρχοντες και τον Λαό.

Σας εύχομαι ευλογημένα, ειρηνικά και αγιασμένα Χριστούγεννα. Ο Νέος Χρόνος 2013 να είναι χρόνος εκπλήρωσης των ονείρων και προσδοκιών για όλη την Οικουμένη και προπάντων δε για τους εμπολέμους, τους αδυνάτους, τους περιφρονημένους και όλους εκείνους που ζουν με την χαράν, την πίστη και την ελπίδα που εκφράζουν και διαλαλούν εις τους αιώνες των αιώνων τα Χριστούγεννα. Και διατελώ μετά θερμών ευχών και της εν Κυρίω αγάπης και τιμής.

Λονδίνο, Χριστούγεννα 2012

Ο Θυατείρων και Μ. Βρεττανίας Γρηγόριος

Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων
και Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος

(βλ. Λουκ. Κεφ. Η' 5-15)

[9] (βλ. Ματθ. Κεφ. ΣΤ' 26)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνῆλθεν, ὑπό τήν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος εἰς τάς τακτικάς αὐτῆς συνεδρίας ἀπό τοῦ Σαββάτου, 1ης, μέχρι καί τῆς Δευτέρας, 3ης τ. μ. Δεκεμβρίου 2012.

Κατ᾽ αὐτάς ἐθεώρησεν ἅπαντα τά ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένα θέματα, ἐφ᾽ ὧν καί ἔλαβε τάς προσηκούσας ἀποφάσεις, εἰσηγήσει δέ τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς κατέταξεν εἰς τό Ἁγιολόγιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίαν τόν μοναχόν Νικηφόρον Τζανακάκην, τόν Λεπρόν, ἐκ τοῦ χωρίου Σηρικαρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κισάμου καί Σελίνου, τῆς μνήμης αὐτοῦ ἀγομένης τῇ 4ῃ Ἰανουαρίου.

Ἐν τέλει τῶν συνεδριῶν τούτων, ἀντηλλάγησαν μεταξύ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καί τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Ἀθανασίου, ἐκ μέρους τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, ἑόρτιοι προσφωνήσεις καί ἀντιφωνήσεις ἐπί ταῖς ἐπερχομέναις Ἑορταῖς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου.

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

Ἐπίτομος λόγος περὶ τῶν πεπραγμένων, κυρίως ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἱερᾶς καὶ Βιβλικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας καί, εὐρύτερον, ἐν τῷ διαρρεύσαντι σωτηρίῳ ἔτει δισχιλιοστῷ δωδεκάτῳ, ἐκφωνηθείς ὑπο του Πρωτοσυγκελλευοντος Θεοφιλεστατου Ἐπισκόπου Τροπαιου κου Ἀθανασιου, ἐπι τῳ περατι της ἑσπερινης ἀκολουθιας και κατα την εὐλογιαν, κοπην τε και διανομὴν της Αγιοβασιλοπιττας, υπο του Σεπτου Ποιμενάρχου ἡμων Ἀρχιεπισκοπου Θυατειρων και Μ. Βρετανιας Κυρίου, Κυριου Γρηγοριου, ἐν τῳ Παρεκκλησιῳ του Εὐαγγελισμου, τῇ λα΄ Δεκεμβρίου Βιβ΄)

Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Θεοφιλέστατε Ἅγιε Ἀδελφέ,

Ἐξοχώτατε Πρέσβυ τῆς Μητρός Πατρίδος κ. Μπίκα,

Εὐλαβέστατα Μέλη τοῦ εὐαγοῦς Κλήρου,

Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες Ὀφφικιάλοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,

Ἐντιμολογιώτατε Πρόεδρε τῶν Ἑλληνορθοδόξων Κοινοτήτων κ. Μηναΐδη,

Ἀξιότιμοι Κύριοι Πρόεδροι καί Μέλη τῶν εὐλογημένων Κοινοτήτων,

Ἐρίτιμοι Κυρίαι Πρόεδροι καί Μέλη τῶν Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων,

Ἀξιότιμοι Κύριοι Πρόεδροι καί Μέλη τῶν Σχολικῶν Ἐφορειῶν,

Ἐλλόγιμοι Ἐκπαιδευτικοί τῶν Ὁμογενειακῶν Ἐκπαιδευτηρίων,

Κυρίαι καί Κύριοι Πρόεδροι καί Μέλη Εὐαγῶν Ἱδρυμάτων καί ἄλλων Ὁμογενειακῶν Ὀργανώσεών τε καί Συλλόγων καί λοιποί ἐκλεκτοί Ὁμογενεις,

Μουσικολογιώτατοι Ἱεροψάλται,

Ἀντιπρόσωποι του Τύπου καί λοιπῶν Μέσων Εὐρείας Ἐπικοινωνίας,

Λαέ τοῦ Θεοῦ ἠγαπημένε καί ηὐλογημένε,

«Πνεῦμα Κυρίου ἐπ᾽ ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσαθαι τούς συντετριμμένους τήν καρδίαν, κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καί τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρῦξαι ἐνιαυτόν Κυρίου δεκτόν.» (Λουκ. δ΄ 18 -19)

Ο πρῶτος ἱστορικός τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀπόστολος καί εὐαγγελιστής Λουκᾶς, παραθέτει, ἐν τῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ συγγραφέν καί παραδοθέν ἡμῖν θεῖον καί ἱερόν εὐαγγέλιον, ἐπίσκεψιν τοῦ Κυρίου ἔν τινι συναγωγῇ τῆς πόλεως Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, «κατά τό εἰωθός αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν

Σαββάτων» (Λουκ. δ' 16). Ἐν δέ τῷ καταλλήλῳ χρόνῳ ὁ Κύριος «ἀνέστη ἀναγνῶναι». Τότε παρέδωσαν αὐτῷ βίβλον περιέχουσαν τάς προφητείας τοῦ μεγαλοφωνοτάτου προφήτου Ἡσαΐου, ἥν ὁ Κύριος λαβών ἐξεδιπλώσατο καί ἀνέγνω, εἰς ἐπήκοον πάντων, τά ἀνωτέρω μνημονευθέντα χωρία.

Κατάδηλόν ἐστιν ὅτι ταῦτα ὁμιλοῦσι περί τοῦ προσώπου τοῦ γνησίου καί ἀληθοῦς Μεσσίου, ἔτι δέ περί τοῦ σωτηριολογικοῦ Αὐτοῦ ἔργου καί τοῦ ἐγκαινισμοῦ τῆς νέας περιόδου, καθ' ἥν τό ἀπολυτρωτικόν σχέδιον τοῦ Θεοῦ ἤρξατο τήν λειτουργίαν αὐτοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία ἔκτοτε καί ἄχρι τοῦ νῦν δρᾶ, κατεργάζεται καί διακονεῖ ἐν ταπεινώσει τό σχέδιον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους. Τοῦτο δέ ἡ κιβωτός τῆς σωτηρίας ἡμῶν καί νοητή ναῦς θέλει συνεχίσαι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἀρχόμενος νῦν τοῦ λόγου, μιμνήσκομαι ὅτι ὑμεῖς ἡ φιλόθεος καί φιλόμουσος ὁμήγυρις ἠνέχθητέ με ἐκφωνοῦντα πρός ὑμᾶς, ἐκ τῆς ἱερᾶς ταύτης βαθμίδος, ἀποχαιρετιστήριον λόγον δι' ἕκαστον ἀπερχόμενον ἐνιαυτόν, ἐπί ἕν τέταρτον τοῦ αἰῶνος. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ ταύτῃ δηλοποιῶ ὅτι ἐποιούμην ἐπιλεκτικήν καί ταχεῖαν ἀποτίμησιν τῶν συντελουμένων ἐτησίως ἐν τῷ κλίματι τῆς Βιβλικῆς ταύτης Ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἅτινα ἐπραγματώθησαν χάριτι Θεοῦ ἐν ταῖς δύο χώραις, ἤτοι τήν Μεγάλην Βρετανίαν καί Ἰρλανδίαν.

Εὑρισκόμενος αὖ ἐπί τοῦ αὐτοῦ βήματος, ὡς καί πρότερον, πειράσομαι προσφέρειν λογύδριον ἀναφερόμενον ἐν τῷ ἄρτι παριππεύοντι ἐνιαυτῷ, τῷ δισχιλιοστῷ δωδεκάτῳ ἀπό τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Παρακαλῶ τοίνυν καί ἱκετεύω ἕκαστον ἐξ ὑμῶν δέξασθαι καί ταύτην τήν ἐμήν προσπάθειαν ἐν ὑπομονῇ καί ὡσαύτως ἐν εὐμενῇ κρίσει. Ἤδη νέος ἐνιαυτός τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου ἀνατέλλει, ἐκδιπλοῦται καί ἐκτυλίσσεται, ὁ δισχιλιοστός δέκατος τρίτος. Εὐξώμεθα τῷ Κυρίῳ ἵνα οὗτος ἔσηται λυσιτελής τῇ Ἐκκλησίᾳ καί σωτήριος διά πᾶσαν ἀνθρωπίνην ὕπαρξιν.

Ἄρτι ἄξιον ἡγοῦμαι ἀναφέρειν τήν αἰσίαν συμπλήρωσιν τῆς πρώτης ἐνενηκονταετηρίδος τῆς παρουσίας, ζωῆς, δράσεως καί προσφορᾶς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἥτις κατ' ἀρχάς ὑπῆρξεν ἐδαφικῶς λίαν ἐκτεταμένη, ἀλλά προϊόντος τοῦ χρόνου αὕτη περιωρίσθη ἐν ταῖς Βρετανικαῖς Νήσοις καί τήν Ἰρλανδίαν. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι αὕτη ἱδρύθη ὑπό τοῦ πανιέρου καί παλαιφάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἐννεακοσιοστῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ, ἐν μηνί Μαρτίῳ, ὀλίγον πρό τῆς δεινῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς καί ἐπί τῆς πατριαρχείας τοῦ μακαριστοῦ ἐν Πατριάρχαις κυροῦ Μελετίου Μεταξάκη. Πρῶτος δ' αὐτῆς Πρωθιεράρχης ἐχρημάτισεν ὁ διαπρεπής θεολόγος, ὁ ἀπό Σελευκείας Μητροπολίτης καί Διευθυντής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἀοίδιμος Γερμανός Στρηνόπουλος.

Ἐν τῇ ροῇ τοῦ χρόνου καί ἄχρι τοῦ νῦν, διηκόνησαν τόν βιβλικόν τοῦτον Θρόνον, ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, πέντε Πρωθιεράρχαι καί πληθύς ἄλλων ἱεραρχῶν, πρεσβυτέρων καί διακόνων καί πολυάριθμος στρατιά λαϊκῶν ἀρχόντων. Ὡς εἰκός, ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ζωῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐγένοντο πλεῖσται ὅσαι ἀλλαγαί ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ Αὐτῆς, αἵτινες ἀλλαγαί οὐκ εἰσίν τοῦ παρόντος. Αὗται ἀφίενται τῇ φιλοπόνῳ γραφίδι, τῷ φλογερῷ καλάμῳ καί τῇ εὐμενῇ διαθέσει τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ μέλλοντος.

Ὀφειλετικῶς τοίνυν δοξολογοῦμεν, ὑμνοῦμεν καί εὐχαριστοῦμεν τόν Τριαδικόν Θεόν διά τήν εὔνοιαν Αὐτοῦ, ὅστις ἐπέτρεψεν καί ἐπεφύλαξεν τήν ἐξαίρετον τιμήν τε καί τό ἰδιαίτατον προνόμιον εἰς ἡμᾶς τούς ἀχρείους δούλους Αὐτοῦ, ἵνα τύχωμεν μετοχῆς τοῦ ἐν τῇ γαίᾳ ταύτῃ, ὑπό τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, συντελουμένου σωτηρίου καί ἱεραποστολικοῦ ἔργου, πρός δόξαν τοῦ προσκυνητοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ.

Ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς, ἐν συγκινήσει βαθείᾳ καί σεμνυνόμενος ὁ ἑλληνορθόδοξος λαός ἡμῶν συμμετεῖχε κατά μῆνα Νοέμβριον ἐν τοῖς τελεσθεῖσι ἐγκαινίοις τοῦ νεοδμήτου ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος τοῦ μεγαλομάρτυρος καί Παρασκευῆς τῆς ὁσιομάρτυρος, ἐν Βορειοδυτικῷ Λονδίνῳ, ὅστις ναός, ὡς γνωστόν, ἀνῳκοδομήθη ἐκ βάθρων. Διά τήν ἱστορίαν δεῖ ἀναφερθῆναι ὅτι ὁ ναός οὗτος ἐστίν ὁ πέμπτος, ὅστις ᾠκοδομήθη ὡσαύτως ἐκ βάθρων ὑπό τῶν ἑλληνορθοδόξων ἐν ταῖς Βρετανικαῖς νήσοις διαβιούντων. Πάντες δέ οἱ ἐν χρήσει λοιποί ναοί εἰσίν ἀποτέλεσμα ἀγορᾶς.

Ἐν τῇ γαίᾳ ταύτῃ ἐπραγματώθησαν κατά τό παρελθόν θέρος μετ' ἐπιτυχίας καί θαυμαστῆς

ὀργανώσεως οἱ εἰκοστοί ἔνατοι σύγχρονοι Ὀλυμπιακοί καί Παραολυμπιακοί ἀγῶνες. Παραλλήλως, ἡ χώρα αὕτη ἑώρτασεν μετ' ἐγκαυχήσεως τήν ἑξηκοστήν ἐπέτειον (ἤτοι τό ἀδαμάντινον ἰωβηλαῖον) τῆς ἀνάσσης αὐτῆς Ἐλισάβετ Β΄. Ἐν μέν τῷ πρώτῳ γεγονότι αἱ ἡμέτεραι πλησιόχωροι κοινότητες ὡς καί ἰδιῶται τινες συμμετέσχον προθύμως, ἐν δέ τῷ δευτέρῳ ἐγένετο, δι' ὁδηγιῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ἡμῶν, ἀνάλογος δέησις ἐν ταῖς κατά τόποις ἑλληνορθοδόξοις κοινότησι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή συνεχίζουσα ἀμειώτως καί ἀμεταπτώτως τό ἑαυτῆς ἐνδιαφέρον περί τῆς προαγωγῆς τῆς ἑλληνορθοδόξου παιδείας τῶν νεοσσῶν τοῦ Γένους εὐελπιστεῖ ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε καταβληθεῖσαι ἐργώδεις προσπάθειαι αὐτῆς δι' ἵδρυσιν σχολείου δευτεροβαθμίου ἐκπαιδεύσεως, ἐν τῷ Βορείῳ Λονδίνῳ, ὑπό τήν ἐπωνυμίαν «Ἀπόστολος Ἀνδρέας», θελουσι τελεσφορῆσαι καί ἐν τῷ ἐρχομένῳ μηνί Σεπτεμβρίῳ, ἐγκαινισθήσεται ἡ κανονική λειτουργία αὐτοῦ. Πλέον δέ τούτων ἁπάντων μνημονεύω ὅτι ἀπό τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους ἡ ἑλληνορθόδοξος κοινότης Ἀποστόλου Βαρναβα Βορείου Λονδίνου στεγάζει ἐν τοῖς ἑαυτοῖς σχολικοῖς χώροις τήν ἐκπαιδευτικήν μονάδα τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου καί Λυκείου τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας.

Δυστυχῶς διερχόμεθα διεθνῶς ἐποχήν κοινωνικῶν συγκλονισμῶν καί ἀναστατώσεων, ἅτινα σκορποῦσιν ἐν μέν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀλκίμων νέων καί νεανίδων τήν ἀπαισιοδοξίαν, τήν ἀπογοήτευσιν καί τήν αβεβαιότητα περί τοῦ μέλλοντος αὐτῶν, ἕνεκεν τῆς αὐξανομένης ανεργιας και της παγκοσμιως παρατηρουμενης πενίας. Ἐν δέ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἐνηλίκων προξενοῦσιν ταῦτα τήν ἀγωνίαν καί πικρίαν διά τήν ἀπρόσμενον ἀποτυχίαν. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, τό Οἰκουμενικόν ἡμῶν Πατριαρχεῖον, ἤδη ἐκήρυξεν τόν νέον ἐνιαυτόν, ὡς ἔτος κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Αἱ ἀνάγκαι τῶν εὐσταλῶν νέων καί νεανίδων θέλουσιν εὕρει αἰσίαν διέξοδον ἅπαξ καί οὗτοι, κατέχοντες ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν χειρί ἀναπεπταμένην καί ἀνημμένην τήν δᾷδα τῆς πίστεως, θέλουσι φωτισθεῖ καί ἐμπνευσθεῖ παρά τοῦ δωρεοδότου Θεοῦ, ὅστις τρέφει τά πετεινά τοῦ οὐρανοῦ καί αὐξάνει τά ἄνθη τοῦ ἀγροῦ, ἅτινα «οὐδέ σπείρουσιν, οὐδέ θερίζουσιν» (Ματθ. στ΄28).

Ὑπείκοντες τῇ ἐντολῇ τῆς Βίβλου ἥτις ἐντέλλεται ἡμᾶς «τίμα τόν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου» (Ἐξ. Κ΄ 12), ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν φιλοστόργως περιθάλπει γραίας καί γέροντας πολιούς, οἵτινες, προσερχόμενοι, τυγχάνουσι τῆς φιλογενοῦς μερίμνης καί πολυφρόντιδος θαλπωρῆς τῶν κατά τόπους κοινοτήτων καί ἐκκλησιῶν, ποτέ μέν ἐπί ἑβδομαδιαίας βάσεως, ποτέ δέ ἀραιότερον, ἤ καί μόνον εὐκαιριακῶς.

Ὑπενθυμίζω ὅτι αἱ παρ' ἡμῖν ἑλληνορθόδοξοι κοινότητες, ἀνταποκρινόμεναι, εἰς προτροπήν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου ἡμῶν, διεξήγαγον ἐκθύμως πανομογενειακόν ἔρανον, οὗτινος τό προϊόν ἀπεστάλη πρός τήν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπήν Ἀθηνῶν καί λοιπάς Μητροπόλεις τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καί τῆς ἡμιαυτονόμου Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, καθώς καί Μητροπόλεων τῆς Δωδεκανήσου. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐγένετο πρός παρηγορίαν καί κουφισμόν τῶν πενομένων μελῶν τῶν προαναφερθεισῶν Ἀρχιεπισκοπῶν καί Μητροπόλεων καί λοιπῶν ἐμπεριστάτων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων.

Κατά τό παρελθόν ἔτος δύο ἐκ τῶν Μακαριωτάτων Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου τούτου. Πρῶτον, ὁ Βουλγαρίας ἀοίδιμος κυρός Μάξιμος, ὅστις ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τήν 6ην Νοεμβρίου καί δεύτερον, ὁ Ἀντιοχείας μακαριστός κυρός Ἰγνάτιος, ὅστις παρέδωκε τό πνεῦμα τήν 5ην Δεκεμβρίου. Προσέτι δέ, ἐκοιμήθη ὁ ἐφησυχάζων ἐν Ἑλλάδι, Βοηθός Ἐπίσκοπος τῆς ἡμετέρας Ἀρχιεπισκοπῆς Νύσσης κυρός Ἐλευθέριος, ὅστις ἀπέλειπε τήν 5ην Ἰανουαρίου ἐν ἔτει δισχιλιοστῷ δωδεκάτῳ. Εἴη ἡ μνήμη ἁπάντων τῶν προαναφερθέντων Ἀρχιερέων ἀγήρω.

Ὁ Μακαριώτατος Ἰωάννης καί ἄχρι τοῦδε Μητροπολίτης Δυτικῆς καί Κεντρῴας Εὐρώπης καί ἐκπροσωπῶν τό παλαίφατον Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἐν ταῖς συνελεύσεσι τῶν Ὀρθοδόξων Ἀρχιερέων ἐν Μ. Βρετανίᾳ καί λοιπῇ Εὐρώπῃ προσφάτως ἐξελέγη ὡς νέος Πατριάρχης Ἀντιοχείας. Ἀπευθύνομεν εὐλαβῶς υἱϊκά σέβη καί ἐκζητοῦμεν τάς εὐχάς Αὐτοῦ.

Φεῦ! Πόλεμοι τῇδε κἀκεῖσε, ὡς ἐν Συρίᾳ καί ἀλλαχοῦ, ἄλυτα ἐθνικά καί πολιτικά προβλήματα, βίαιαι πράξεις καί ὁμαδικοί φόνοι, ἐκτενής πτωχεία καί αὐξανομένη οἰκονομική δυσπραγία, ταλανίζουσιν ἀνηλεῶς τήν ἀνθρωπότητα καί δή

μετ' ἐμβελείας διεθνοῦς. Ταῦτα δέ εἰσίν πανθομολογουμένως βροτολοιγοί (ἀνθρωποφθόροι) πληγαί. Παραλλήλως, πυκνά ἀκραῖα φυσικά φαινόμενα προκαλοῦσιν πλείστας ὅσας καταστροφάς ἐν μεγίστη κλίμακι.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος καλεῖται ὅπως μελετήδη βαθύτερον τήν ῥῆσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, «πᾶν μέτρον ἄριστον». Ἀσκήση δέ οὗτος, ὡσαύτως, τήν λιτότητα τῶν Σπαρτιατῶν καί ἐπιδιώξῃ πλέον ἐπισταμένως τήν ἐφαρμογήν τῆς ἀσκητικῆς διδασκαλίας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Οὕτω πως θέλει οὗτος δυνηθῇ προσαρμόσαι τόν καθημερινόν βίον αὐτοῦ ἀναλόγως καί περιορίση τήν ἀδηφαγίαν ὡς πρός τάς τροφάς καί τήν πλεονεξίαν, ὡς πρός τόν ἀκόρεστον πλουτισμόν. Ἀμφότερα ταῦτα καταντοῦσι τόν ἄνθρωπον ὡς ἕναν νεοειδωλολάτρην.

Τό Οἰκουμενικόν ἡμῶν Πατριαρχεῖον ἐσχάτως προέβη εἰς τήν ἐκλογήν καί χειροτονίαν τοῦ ἄχρι τοῦδε διακονήσαντος ἐπί μακρόν ἀπό τῆς θέσεως τοῦ Μεγάλου Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἀθηναγόρου Χρυσάνη, ὡς Μητροπολίτου Κυδωνιῶν. Ὅθεν συμμετέχομεν τῆς χαρᾶς τοῦ Θρόνου, μετά τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Βαρθολομαίου καί τῆς περί Αὐτόν Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου. Ἀπευθύνομεν δέ τῷ νέῳ Μητροπολίτῃ ἔνθερμα συγχαρητήρια, ἀποδίδομεν φιλάδελφον ἀσπασμόν καί ἐκφράζομεν ἐγκάρδιον χαιρετισμόν.

Μετά πλείστης ἐγκαρδιότητος καλωσορίζομεν τόν νέον Πρέσβυν τῆς Μητρός Πατρίδος ἐξοχώτατον κ. Κωνσταντῖνον Μπίκαν. Εὐχαριστοῦμεν δέ ἐνθέρμως διά τήν προσφερθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ φιλόφρονα δεξίωσιν, πρός τιμήν τοῦ Ποιμενάρχου ἡμῶν, καθώς καί τῶν κληρικῶν καί ἀρχόντων τῆς ὁμογενείας, ἐν τῇ πρεσβευτικῇ αὐτοῦ κατοικίᾳ. Εὐχόμεθα αὐτῷ αἰσίαν ἐπιτυχίαν ἐν τῷ πολυσχιδεῖ αὐτοῦ ἔργῳ, ὅπερ οὗτος καλεῖται ἵνα πραγματώσῃ ὑπέρ τῶν δικαίων καί τῶν δικαιωμάτων τοῦ Μητροπολιτικοῦ ἑλληνισμοῦ καί εὐρύτερον.

Δοκῶ ὅτι σταχυολογῶν ἐμνημόνευσα οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν ἅτινα καθάπτονται τῆς ἐνταῦθα ἐκκλησιαστικῆς καί ὁμογενειακῆς ζωῆς ἡμῶν. Τανῦν φειδόμενος τῆς στοργικῆς ὑπομονῆς ὑμῶν ὡς εὐλαβοῦς καί εὐηκόου ἀκροατηρίου, ἀντιπαρέρχομαι τήν λεπτομερῆ ἀναφοράν ἐν τοῖς ἑορτασμοῖς καί συνεδρίοις τοῖς ὀργανωθεῖσι ὑπό τῶν Ἑλληνορθοδόξων Κοινοτήτων, ἐν ταῖς συνελεύσεσι τῶν Ὀρθοδόξων Ἀρχιερέων, ἐν ταῖς συνάξεσι τοῦ εὐαγοῦς Κλήρου, ἐν τῷ φιλανθρωπικῷ ἔργῳ τῶν Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων, ἐν ταῖς χειροτονίαις Πρεσβυτέρων καί Διακόνων, ἐν τῷ συντελουμένῳ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἔργῳ, ἐν τῇ λειτουργικῇ μερίμνῃ καί ταῖς πυκναῖς ποιμαντικαῖς ἐπισκέψεσι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου διά τήν θεραπείαν τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τοπικῶς, ἐν τῇ πυκνῶς διεξαγομένῃ ἀλληλογραφίᾳ, ἐν τῇ ραδιοφωνικῇ καί τηλεοπτικῇ ἐπικοινωνίᾳ καί ἐν τῷ γραπτῷ καί προφορικῷ λόγῳ.

Εὐξώμεθα οὖν τοῦ Κυρίου ὅπως καταξιώσῃ ἡμᾶς ἅπαντας ἵνα καί τόν νέον ἐνιαυτόν τῆς σωτηρίας ἡμῶν διαπλεῦσαι, ἀκινδύνως καί λυσιτελῶς, τά πολυτάραχα τοῦ βίου τούτου ὕδατα καί ἀφικνούμενοι ἐν εὐδίῳ λιμένι θέλομεν συνεχίσαι τό ἔργον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ «νήφοντες ἐν πᾶσι» (Β' Τιμ. δ' 5).

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Ἐστί τοῖς πᾶσι γνωστόν ὅτι Ὑμεῖς καθημερινῶς οὐκ ὀκνεῖτε ἀλλ' ἀναλίσκεσθε καί ἀφειδῶς ἐκδαπανᾶτε ἑαυτόν διά τήν προκοπήν καί τήν κατά Θεόν πρόοδον τοῦ ἐμπιστευθέντος Σοι θεοφιλοῦς ποιμνίου. Ὅθεν οὐκ ἔστι μοι χρεία μηκύνειν ἔτι τόν λόγον ἵνα πείσω οὐδένα.

Ἀφικνούμενος δ' ἄρτι τῷ πέρατι τῆς προσλαλιᾶς ταύτης ταπεινῶς καί υἱικῶς ὑποβάλλω σεβάσματα ἐξ ὀνόματος κλήρου τε καί λαοῦ καί ἐν ταυτῷ ἐκζητοῦμαι τάς θεοπειθεῖς προσευχάς, τάς πατρικάς εὐλογίας καί Ἀρχιεπισκοπικάς Ὑμῶν εὐχάς, ἵνα οὕτω πως ἐνισχυμένοι θέλωμεν συνεχίσαι τήν πτωχήν προσφοράν καί ταπεινήν διακονίαν ἡμῶν τῷ πιστῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, συνεργαζόμενοι μεθ' Ὑμῶν καί ἡμῶν ἀγαστῶς. Προσέτι δέ προσευχόμεθα διά τήν Ὑμετέραν σταθηράν ὑγιείαν κατ' ἄμφω καί τήν ἀπρόσκοπτον Ἀρχιεπισκοπικήν διακονίαν Ὑμῶν ὡς ἐπί μήκιστον. Εἴησαν τά ἔτη Ὑμῶν ὡς πλείονα, καλά, ὑγιᾶ, εἰρηνικά, εὐφρόσυνα, ἄλυπα καί εὐλογημένα.

ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΕΤΗ ΔΕΣΠΟΤΑ

ΕΠΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1. Το πρωί, τον επισκέφθηκε στην Αρχιεπισκοπή ο Επίσκοπος Νεαπόλεως, της Εκκλησίας της Κύπρου, Πορφύριος. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε η Αναστασία Tempest, συνοδευόμενη από τον Μιχάλη Κούτρουλο.
2. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν η Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της Κοινότητος Προφήτη Ηλία, Reading, Ελευθερία Matthews, συνοδευόμενη από μέλη της Κοινότητός τους. Το μεσημέρι, προέστη της Νεκρώσιμης Ακολουθίας για τον Θεόδωρο Αναστασίου, στον Ιερό Ναό των Αγίων Δώδεκα Αποστόλων, Brookman's Park, Hatfield. Το απόγευμα τον επισκέφθηκαν διαδοχικά το ζεύγος Λαυρέντη και Ευγενίας Σπανού συνοδευόμενοι από το ζεύγος Αναστάση και Ιφιγένειας Δίπλαρου• ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης συνοδευόμενος από τον Αντώνη Ηλιάκη• και ο Πανίκος Ηροδότου. Το βράδυ, παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσε η Ελληνική Κυπριακή Αδελφότητα Λονδίνου στο οίκημά της.
3. Το πρωί, τέλεσε την βάπτιση του θυγατρίου του ζεύγους Ανδρέα και Κυριακής Φυρίλα, το οποίο ονόμασε Allegra, στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν ο Διάκονος Πρόδρομος Ξενάκης, μαζί με τον Ιωάννη Δροσίτη, την Αικατερίνη Πεκρίδου και την Μαρία Δουκόγλου. Το βράδυ, τέλεσε Μέγα Εσπερινό στον Ιερό Ναό των Αγίων Παντελεήμονος και Παρασκευής, Kenton (Harrow), όπου και παρεκάθησε σε Δείπνο.
4. Το πρωί, τέλεσε τα Εγκαίνια του ως άνω Ναού και στη συνέχεια τη Θεία Λειτουργία, παρεκάθησε δε ακολούθως σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.
5. Το μεσημέρι, παρεκάθησε σε Γεύμα μαζί με τον Φίλιππο Φίλιππα, στο εστιατόριο Χαλέπι, που παρέθεσε ο Αντώνης Γερολέμου. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ομάδα παιδιών του Ελληνικού Σχολείου της Κοινότητος Αγίας Τριάδος και Αποστόλου Λουκά, Birmingham, συνοδευόμενα από δασκάλους των. Το βράδυ, παρέστη σε Δεξίωση στην Πρεσβεία της Αυστρίας με την ευκαιρία συμπλήρωσης 70 ετών από την ίδρυση του Συμβουλίου Χριστιανών και Ιουδαίων. Στη συνέχεια, παρεκάθησε σε Δείπνο στη Βουλή των Κοινοτήτων, που οργάνωσαν από κοινού το κόμμα των Συντηρητικών, που υποστηρίζουν τα δίκαια της Κύπρου, και το κόμμα του Δημοκρατικού Συναγερμού (Κυπρίων Αγγλίας), προς τιμήν της Βουλευτού Theresa Villiers.
6. Καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας προήδρευσε Συνεδρίας της Ολομέλειας της Πανορθοδόξου Επισκοπικής Συνελεύσεως Μεγάλης Βρετανίας και Ιρλανδίας, στους χώρους του Ρωσικού Ορθοδόξου Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου και των Αγίων Βασιλικών Μαρτύρων, στο Gunnersbury (Chiswick) Δυτικού Λονδίνου. Το βράδυ, τον επισκέφθηκαν ο Αντώνης Βιτάλης και η Αρετή Κυριακίδου, συνοδευόμενοι από τον Πρεσβύτερο Σαββα-Δαυίδ Βασιλειάδη.
7. Το πρωί, τον επισκέφθηκε η Λία Παύλου. Το βράδυ, παρεκάθησε στο ετήσιο Δείπνο της Διεθνούς Ναυτιλιακής Οργάνωσης, σε ξενοδοχείο στο Κεντρικό Λονδίνο.
8. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Χρήστος Χρήστου, και ο Αρχιδιάκονος του Οικουμενικού Θρόνου, Ιωάννης Χρυσαυγής. Το μεσημέρι, προέστη της Νεκρώσιμης Ακολουθίας για τον Χρηστάκη Καζολίδη, στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Το βράδυ, παρακολούθησε τη Διάλεξη του Αρχιδιακόνου Ιωάννη Χρυσαυγή, με θέμα "Environment and Spirituality: Transforming Perspectives and Practices".
9. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Ναό του Αγίου Νεκταρίου, Battersea Νοτίου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότης. Το βράδυ, τον επισκέφθηκαν, διαδοχικά, ο Πανίκος Ηροδότου, Παναγιώτης Μπαράκης και Βασιλική Παπαντώνη.
10. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο υποψήφιος του ΑΚΕΛ για την Προεδρία της Δημοκρατίας της Κύπρου, Σταύρος Μαλάς, συνοδευόμενος από τους Άντρο Κυπριανού, Πάμπο Χαραλάμπους, Νεόφυτο Νικολάου και Χριστόδουλο Στυλιανού. Το βράδυ, παρεκάθησε σε ετήσιο φιλανθρωπικό Δείπνο οργανωθέν υπό της Αντιοχειανής Ορθοδόξου Κοινότητος Βρετανίας, σε ξενοδοχείο του Δυτικού Λονδίνο.
11. Το πρωί, παρέστη στην Ετήσια Τελετή Μνήμης ενώπιον του Κενοταφίου στο Whitehall του Κεντρικού Λονδίνου, παρεκάθησε δε στη συνέχεια σε Γεύμα που παρέθεσε ο Επίσκοπος του Λονδίνου στην οικία του. Το απόγευμα, τέλεσε την βάπτιση του θυγατρίου του ζεύγους Χαράλαμπου και Πεζουνούλας Χαραλάμπους, ονομάσας αυτό Αμέλια. Το βράδυ, παρέστη σε εκδήλωση για τη συμπλήρωση ενός έτους της εκπομπής "Ανέσπερον Φως" της Ελληνικής Τηλεοράσεως Λονδίνου, που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα εκδηλώσεων του Συνδέσμου Ελληνοκυπρίων Γυναικών, Haringey Βορείου Λονδίνου. Αργότερα, παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσαν οι Μιχάλης Κούτρουλος, Αντώνιος Ζαΐρης και Γεώργιος Μπακατσιάνος σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
12. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά το ζεύγος Πανίκου και Ξενούλας Ηροδότου συνοδευόμενοι από τον Παντελή Δημοσθένους, ο π. Μιχαήλ Ευταξίας μετά της πρεσβυτέρας του Χριστίνας, και ο Χρηστάκης Σωκράτους.
13. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε η Θεοδώρα Φουκανέλη. Το βράδυ, παρέστη σε εκδήλωση στην Andipa Gallery, Knightsbridge, με την ευκαιρία συμπλήρωσης 90 χρόνων από την ίδρυση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων.
14. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Μαρίνος Μαυρομάτης, ο Χρήστος Χρήστου, και ο νέος Πρέσβυς της Ελλάδος στο Λονδίνου Κωνσταντίνος Μπίκας. Το βράδυ, παρακολούθησε Διάλεξη της Δρος Μαρίζας Ε. Μαρθάρη, με θέμα "The Prehistoric Site of Skarkos on the Island of Ios: expanding horizons of Cycladic Archaeology", που δόθηκε στο King's College του Λονδίνου.
15. Τον επισκέφθηκαν, το πρωί η Χρυσάνθη Δούζα και, το απόγευμα, η Αικατερίνη Ντόβα.
16. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Αρκουμάνης. Το βράδυ, παρέστη στην εκδήλωση απονομής του βραβείου 2011 του "Ιωάννη Κρητικού", που έγινε στο Athenaeum, Pall Mall του Λονδίνου.
17. Το βράδυ, παρέστη, διαδοχικά, στο Ετήσιο Δείπνο της Φιλανθρωπικής Οργανώσεως Γυναικών Απ. Ανδρέα, και στην Κοινωνική Εκδήλωση του Δημοκρατικού Συναγερμού (Ηνωμένου Βασιλείου), που έγινε στο Penridge Banqueting Suite, New Southgate.
18. Νωρίς το πρωί, τον επισκέφθηκε ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού Κύπρου, Νίκος Αναστασιάδης, μετά της συνοδείας του. Ακολούθως τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Γενεσίου της Θεοτόκου, Camberwell Νοτίου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα.
19. Τον επισκέφθηκαν, το πρωί, το ζεύγος Ανδρέα και Χρυστάλας Αυγουστή, και το απόγευμα οι π. Ιουλιανός και Ελένη Αγάκη. Το βράδυ, προήδρευσε Συνεδρίας του Εκπαιδευτικού Ιδρύματος του Αγίου Νικολάου και στη συνέχεια παρέστη σε μουσικο-φιλολογική εκδήλωση για τον Κύπριο ποιητή Βασίλη Μιχαηλίδη, την οποία οργάνωσε η Σχολή Βυζαντινής Μουσικής και Ψαλτικής στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου.
20. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά, το μεσημέρι, η Προϊσταμένη της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Αποστολής, Δρ Ανδρούλα Όθωνος-Ζαχαρίου, συνοδευόμενη από το γιο της Σταύρο Ζαχαρίου (με τους οποίους παρεκάθησε σε Γεύμα) και, το απόγευμα, ο Ξ. Κεχαγιάς. Το βράδυ, παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσαν στην οικία τους το ζεύγος Ανδρέα και Ελένης Επιφανίου.
21. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα του Απ. Βαρνάβα.
22. Τον επισκέφθηκαν, διαδοχικά, το πρωί, η Jane Allison, και το απόγευμα, ο Λάκης Γιακουμή, η Ιωάννα Γκρίνια, και η Μαρία Δημητριάδου.
23. Το πρωί, προήδρευσε συνεδρίας του Πανορθοδόξου Εκπαιδευτικού Συμβουλίου, παρέθεσε δε στη συνέχεια Γεύμα προς τους Συνέδρους. Το βράδυ, παρέστη σε Κονσέρτο της Χορωδίας του Καθεδρικού Ναού Αγίας Σοφίας Λονδίνου, στους χώρους του Ναού.
24. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ο Καθηγητής Πασχάλης Κιτρομηλίδης. Το βράδυ, τέλεσε Μέγα Εσπερινό στον Ιερό Ναό Αγίας Αικατερίνης, Barnet Λονδίνου. Στη συνέχεια, παρέστη στην Κοινωνική Ετήσια Εκδήλωση του Ανεξάρτητου Ελληνικού Σχολείου Finchley Λονδίνου, σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
25. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Αγίας Σοφίας και στη συνέχεια τέλεσε επιμνημόσυνη δέηση για την Μαρίτσα Σαμωνά. Το βράδυ, παρέστη σε Κονσέρτο που δόθηκε στο St. John's Smith Square από την Arcadia Mundi.
26. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Καλυψώ Καμπάνη, ο Λούης Λοΐζου, ο Σάββας Μαστρίδης (το πρωί), και ο Στυλιανός Καρράς (το απόγευμα).
27. Το πρωί, τον επισκέφθηκε η Κυριακή Κακαβούζη, συνοδευόμενη από τον Αθανάσιο Γερμενλή. Το βράδυ, προήδρευσε συνεδρίας της Επιτροπής Επιδιορθώσεων-συντηρήσεως του κτιρίου της Αρχιεπισκοπής.
28. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν ο κ. Δημήτριος Παναγόπουλος, και το ζεύγος Ανδρέα και Χρυστάλας Αυγουστή. Το βράδυ, παρακολούθησε τον Αγγλικανικό Εσπερινό στο Lambeth Palace και στη συνέχεια παρέστη σε Δεξίωση που δόθηκε με την ευκαιρία συμπλήρωσης δεκαετίας από της αναρρήσεως στον Αρχιεπισκοπικό Θρόνο της Καντουαρίας του Δρος Rowan Williams.
29. Τον επισκέφθηκαν, το πρωί, η Προϊσταμένη της Ελληνικής Εκπαιδευτικής

Αποστολής στο Λονδίνο, Βαρβάρα Καμπουρίδου, και το απόγευμα, η Ευαγγελία Χατζηκωνσταντίνου. Το βράδυ, τέλεσε Μέγα Εσπερινό στον Ιερό Καθεδρικό Ναό του Αποστόλου Ανδρέα, Kentish Town Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Δείπνο.

30. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα ως άνω Ιερό Καθεδρικό Ναό του Αποστόλου Ανδρέα, όπου στη συνέχεια παρεκάθησε σε Γεύμα. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά στην Αρχιεπισκοπή ο Αθανάσιος Δημογέροντας, και οι Ορθόδοξος, Μαρία και Ανδρέας Ορθοδόξου (με τους οποίους και παρεκάθησε σε Δείπνο).

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1. Το πρωί, τέλεσε Αγιασμό στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Το απόγευμα μετέβη στο Shrewsbury.
2. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των 318 Ιερομαρτύρων Νικαίας και Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή, Sutton (Shrewsbury), οπότε και χειροτόνησε σε Διάκονο τον Guy Maxfield μετονομάζοντάς τον σε Παντελεήμονα. Στη συνέχεια παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.
3. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά, το πρωί, το ζεύγος Παπαθανασοπούλου, οι Ilya Pantozeff και Nicholas Gavrilov, και η Εύα Αβραμίδου. Το απόγευμα, οι Χαρίκλεια, Βρυωνάκης και Αυγή Παύλου. Το βράδυ, προήδρευσε συνεδρίας των Κηδεμόνων της Αρχιεπισκοπής.
4. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Αγίων Βαρβάρας, Φανουρίου και Αποστόλου Παύλου, Southend-on-Sea, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα και, στη συνέχεια, προήδρευσε συνεδρίας των Κηδεμόνων της ομωνύμου Κοινότητος.
5. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν οι Δημήτριος Παναγόπουλος μετά της συζύγου του, Sandra Ursula Pelaghia. Το μεσημέρι, προέστη της Νεκρώσιμης Ακολουθίας για τον Παναγιώτη Κωνσταντίνου στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου. Το απόγευμα, παρέστη σε Αποχαιρετιστήρια Δεξίωση στο Lambeth Palace που οργάνωσε το Συμβούλιο Χριστιανών και Ιουδαίων προς τιμήν του αφυπηρετούντος Αρχιεπισκόπου Καντουαρίας Δρος Rowan Williams. Στη συνέχεια, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά στην Αρχιεπισκοπή ο Δημήτριος Τακτικός, η Αλεξία Μίχα, ο Αντώνης Ζαΐρης, ο Γεώργιος Μπακατσιάνος και ο Μιχαήλ Κούτρουλος.
6. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Καθεδρικό Ναό Αγίου Νικολάου, Shepherd's Bush Δυτικού Λονδίνου, οπότε και χειροτόνησε σε Διάκονο τον Δημήτριο Τακτικό, μετονομάζοντάς τον σε Νικόλαο, παρεκάθησε δε στη συνέχεια σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Το βράδυ, τέλεσε Τρισάγιο στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής για τον Ανδρέα Εμπειρίκο.
7. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά το ζεύγος Γεωργίου και Βαρβάρας Λιλλήκα μετά της συνοδείας των, ο Πρεσβύτερος Σάββας Δαυίδ Βασιλειάδης, και η Μαρία Sands. Το βράδυ, προήδρευσε συνεδρίας της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Κοινότητος Αγίων Λαζάρου και Αποστόλου Ανδρέα, Forest Gate Ανατολικού Λονδίνου.
8. Το απόγευμα, αναχώρησε για την πόλη Liverpool.
9. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου, Liverpool, παρεκάθησε δε σε Γεύμα που παρέθεσε η Ομώνυμη Κοινότητα.
10. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Άγγελος Stenweg, και ο Μάριος Αδάμου, Πρόεδρος της Ελληνικής Ορθοδόξου Κοινότητος Αγίων Δώδεκα Αποστόλων, Hatfield, Herts, μετά του Ιερατικώς Προϊσταμένου της εν λόγω Κοινότητος, Πρωτοπρεσβυτέρου Ιωσήφ Παλιούρα. Το βράδυ παρέστη σε Δεξίωση με την ευκαιρία επαναλειτουργίας της Εκθέσως Α.Γ. Λεβέντη Κυπριακών Αρχαιοτήτων, στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου.
11. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά το ζεύγος Ανδρέα και Χρυστάλας Αυγουστή και ο Αρχιμανδρίτης Δαμιανός Κωνσταντίνου. Το απόγευμα ανεχώρησε για την πόλη Great Yarmouth.
12. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εκεί εορτάζοντα Ιερό Ναό Αγίου Σπυρίδωνα, παρεκάθησε δε, στη συνέχεια, σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Επιστρέψας στο Λονδίνο, παρέστη σε Δεξίωση που οργανώθηκε προς τιμήν του από τον νέο Πρέσβυ της Ελλάδος στο Λονδίνο Κωνσταντίνο Μπίκα. Έτσι, δόθηκε η ευκαιρία αφ' ενός να γίνει γνωστός ο Πρέσβυς εις τον Ιερό Κλήρο και τα Προεδρεία των Κοινοτήτων της Αρχιεπισκοπής, και αφ' ετέρου να εορτασθεί η 42α επέτειος από της Χειροτονίας εις Επίσκοπον Τροπαίου (1970) του Αρχιεπισκόπου Γρηγορίου.
13. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Μαρία Monkcom με το σύζυγό της Brian, οι Χρυσή Χατζηχρήστου και Βαρβάρα Καμπουρίδου, και ο Γεώργιος Μυστακίδης συνοδευόμενος από τον γιο του, Γεώργιο. Το βράδυ, παρέστη σε Χριστουγεννιάτικη Δεξίωση που δόθηκε από τον Υπουργό Εξωτερικών της Βρετανίας σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
14. Το πρωί, παρακολούθησε Εκπαιδευτικό Σεμινάριο που οργάνωσε η Κυπριακή Εκπαιδευτική Αποστολή στους χώρους της Κοινότητος Αποστόλου Βαρνάβα, Wood Green Βορείου Λονδίνου. Το μεσημέρι, παρέθεσε Γεύμα, στην Αρχιεπισκοπή, σε μέλη της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Κοινότητος Αγίων Αθανασίου και Κλήμεντος, Cambridge. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Γεώργιος Κορνιώτης, η Μαρία Ευγενικού, ο Ανδρέας Χατζημηνάς, ο Alexander Nekrasoff, και η Δέσποινα Θεοχάρους.
15. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Ναό του Αγίου Ελευθερίου, Leyton Ανατολικού Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Το βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο που οργάνωσε η Pro Arte Club στη Λέσχη Πτυχιούχων Πανεπιστημίου και Επαγγελματιών Γυναικών, στο Mayfair.
16. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου, Southampton, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.
17. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ομάδα παιδιών του Ελληνικού Γυμνασίου-Λυκείου Λονδίνου, που του ψάλανε τα Κάλαντα. Το απόγευμα, επισκέφθηκε, στο Νοσοκομείο Princess Grace, την νοσηλευομένη εκεί Edmée Λεβέντη. Επιστρέψας στην Αρχιεπισκοπή, τον επισκέφθηκε το ζεύγος Μενελάου και Ανδρούλας Ρήγα.
18. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ομάδα παιδιών του Ορθοδόξου Ομολογιακού Σχολείου "Άγιος Κυπριανός", Thornton Heath, και του ψάλανε τα Κάλαντα. Στη συνέχεια τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αρχιμανδρίτης του Οικουμενικού Θρόνου Εφραίμ Lash και, το απόγευμα, το ζεύγος Γεωργίου και Mihai Ζαχαρία. Το βράδυ, παρέστη στην Χριστουγεννιάτικη Τελετή της Μητροπολιτικής Αστυνομίας στον Αγγλικανικό Ναό St. Margaret, Westminster.
19. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά, το πρωί, ο Θεοφύλακτος Γεωργίου, και το απόγευμα, η Δρ Μαρία Βασιλειάδου, και ο Ραφαήλ Καλυβιώτης συνοδευόμενος από την Σταυρούλα-Ραφαέλα Τζουβελέκη. Το βράδυ, προήδρευσε συνεδρίας του Trust Αρχιεπισκόπου Γρηγορίου.
20. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Μάριος Σάββα, και μέλη των Κηδεμόνων της Κοινότητος Αγίων Αθανασίου και Κλήμεντος, Cambridge (με τους οποίους παρεκάθησε σε Γεύμα).
21. Το μεσημέρι, παρεκάθησε σε Γεύμα στην Αρχιεπισκοπή με τον Ραφαήλ Καλυβιώτη και την Σταυρούλα-Ραφαέλα Τζουβελέκη. Το βράδυ, τον επισκέφθηκε το ζεύγος Λαυρέντη και Ευγενίας Σπανού.
22. Το απόγευμα, ανεχώρησε για την πόλη Manchester, όπου στη συνέχεια τέλεσε Εσπερινό στον εκεί Ιερό Ναό Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Στη συνέχεια, συναντήθηκε με τον Πρωτοπρεσβύτερο Mikhail Iskrycki και μέλη της Επιτροπής της Κοινότητος Λευκορώσσων Manchester. Ακολούθως προήδρευσε συνεδρίας των Κηδεμόνων της Κοινότητος Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, παρεκάθησε δε και σε Δείπνο.
23. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, Manchester, και στη συνέχεια παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.
24. Το πρωί, τέλεσε την Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Στη συνέχεια, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Μαρίνα Λιβανίου-Μεττή με την θυγατέρα της, Στέλλα, και ο Αρχιμανδρίτης Αθηναγόρας Αθανασίου. Το βράδυ, προέστη της Εσπερινής Θείας Λειτουργίας του Αγίου Βασιλείου στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.
25. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου, οπότε απένειμε το οφφίκιο του Αναγνώστη στον Χριστόφορο Κομνηνό. Στη συνέχεια, παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε το ζεύγος του Πρεσβυτέρου Σάββα-Δαυίδ Βασιλειάδη και της πρεσβυτέρας του, Ναταλίας.
26. Αργά το απόγευμα τον επισκέφθηκαν ο Αιμίλιος Habib, με την αδελφή του Μαρία.
27. Το μεσημέρι, παρέθεσε Γεύμα στους Πέτρο και Αθηνά Paris, Λούη Λοΐζου και Τάκη Αμερικάνο. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο Αρχιμανδρίτης Τυχικός Βρυώνης.
28. Το πρωί, τον επισκέφθηκε η Πολυξένη Καδή.
29. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν ο Ζήνων Χατζηκυριάκου και η Λουκία Χατζηλοΐζου. Το απόγευμα, ευλόγησε τους γάμους του Michael de Harpet και της Μαρίας Φίλιππα στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου, αργότερα δε παρέστη στη γαμήλια δεξίωση στο Royal Exchange.
30. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου, όρκισε δε το Νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Ναού, προήδρευσε συνεδρίας του και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.
31. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο Μιχάλης Κούτρουλος. Το βράδυ, τέλεσε Μέγα Εσπερινό στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής, ευλόγησε δε στη συνέχεια την παραδοσιακή Αγιοβασσιλόπιττα.

Prot. No. 1124

PATRIARCHAL ENCYCLICAL FOR CHRISTMAS

+ BARTHOLOMEW
By the Mercy of God Archbishop of Constantinople-New Rome And Ecumenical Patriarch To the Plenitude of the Church Grace, Mercy and Peace From the Savior Christ Born in Bethlehem

"Christ is born, glorify Him; Christ is on earth, exalt Him."

Let us rejoice in gladness for the ineffable condescension of God.The angels precede us singing: "Glory to God in the highest and on earth peace, good will among all people."

Yet, on earth we behold and experience wars and threats of wars. Still, the joyful announcement is in no way annulled. Peace has truly come to earth through reconciliation between God and people in the person of Jesus Christ. Unfortunately, however, we human beings have not been reconciled, despite God's sacred will. We retain a hateful disposition for one another. We discriminate against one another by means of fanaticism with regard to religious and political convictions, by means of greed in the acquisition of material goods, and through expansionism in the exercise of political power. These are the reasons why we come into conflict with one another.

With his Decree of Milan issued in 313AD, the enlightened Roman emperor, St. Constantine the Great, instituted freedom in the practice of the Christian faith, alongside freedom in the practice of every other religion. Sadly, with the passing since then of precisely 1700 years, we continue to see religious persecution against Christians and other Christian minorities in various places.

Moreover, economic competition is spreading globally, as is the pursuit of ephemeral profit, which is promoted as a principal target. The gloomy consequences of the overconcentration of wealth in the hands of the few and the financial desolation of the vast human masses are ignored. This disproportion, which is described worldwide as a financial crisis, is essentially the product of a moral crisis. Nevertheless, humankind is regrettably not attributing the proper significance to this moral crisis. In order to justify this indifference, people invoke the notion of free trade. But free trade is not a license for crime. And criminal conduct is far more than what is recorded in penal codes. It includes what cannot be foreseen by the prescription of statutory laws, such as the confiscation of people's wealth by supposedly legitimate means. Inasmuch, therefore, as the law cannot be formally imposed, the actions of a minority of citizens are often expressed in an unrestrained manner, provoking disruption in social justice and peace.

From the Ecumenical Patriarchate, then, we have been closely following the "signs of the times," which everywhere echo the "sounds" of "war and turmoil" – with "nation rising against nation, dominion against dominion, great earthquakes, and in various places famines and plagues, alongside dreadful phenomena and heavenly portents." (Luke 21.10-12) In many ways, we are experiencing what St. Basil wrote about "the two types of love: one is feeling sorrow and concern upon seeing one's beloved harmed; the other is rejoicing and striving to benefit one's beloved. Anyone who demonstrates neither of these categories clearly does not love one's brother or sister. (Basil the Great, Shorter Rules, PG31.1200A) This is why, from this sacred See and Center of Orthodoxy, we proclaim the impending new year as the Year of Global Solidarity.

It is our hope that in this way we may be able to sensitize sufficient hearts among humankind regarding the immense and extensive problem of poverty and the need to assume the necessary measures to comfort the hungry and misfortunate.

As your spiritual father and church leader, we ask for the support of all persons and governments of good will in order that we may realize the Lord's peace on earth – the peace announced by the angels and granted by the infant Jesus. If we truly desire this peace, which transcends all understanding, we are obliged to pursue it palpably instead of being indifferent to the spiritual and material vulnerability of our brothers and sisters, for whom Christ was born.

Love and peace are the essential features of the Lord's disciples and of every Christian. So let us encourage one another during this Year of Global Solidarity to make every conscious effort – as individuals and nations – for the reduction of the inhumane consequences created by the vast inequalities as well as the recognition by all people of the rights of the weakest among us in order that everyone may enjoy the essential goods necessary for human life. Thus, we shall indeed witness – at least to the degree that it is humanly possible – the realization of peace on earth.

Together with all of material and spiritual creation, we venerate the nativity of the Son and Word of God from the Virgin Mary, bowing down before the newborn Jesus – our illumination and salvation, our advocate in life – and wondering like the Psalmist "Whom shall we fear? Of whom shall we be afraid?" (Ps. 26.1) as Christians, since "to us is born today a savior" (Luke 2.11), "the Lord of hosts, the king of glory." (Ps. 23.10)

We hope earnestly and pray fervently that the dawning 2013 will be for everyone a year of global solidarity, freedom, reconciliation, good will, peace and joy. May the pre-eternal Word of the Father, who was born in a manger, who united angels and human beings into one order, establishing peace on earth, grant to all people patience, hope and strength, while blessing the world with the divine gifts of His love. Amen.

At the Phanar, Christmas 2012
Your fervent supplicant before God
+ Bartholomew of Constantinople

CHRISTMAS 2012
ENCYCLICAL FROM ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

"The Mother of Feasts", the presence of our Lord Jesus Christ on earth in the form of a man, "when the empersonned brightness of the Father's glory appeared to the human race"[1]: this is what we are celebrating once again this year with ineffable joy and sacred hope. Christ the God-man entered human history and changed the world as we knew it by His divine teaching, His sacrifice on the Cross, His Resurrection from the dead, His Ascension into Heaven, the sending down of the Most-holy Spirit upon the Holy Twelve Apostles and the establishment of His Church, which continues its saving work without cessation.

The Church's endurance for the last two thousand years confirms the Mystery of Divine Economy revealed in Christ Jesus, beginning with the Birth of the Divine Child in Bethlehem of Judaea. The holy Evangelists recorded the story of the Nativity and the Church has preserved and proclaimed it until this day. At this time of year, we bow down to the Divine Child, and with profound faith and great reverence, we remember what took place. Our very being is moved to renew our relationship with God when we hear that angelic hymn, "Glory to God in the highest, and on earth peace, good will among men".[2]

Christians throughout the world are celebrating this event as we remember God's love for all His Creation. With the hymnographer of the Church we sing those wonderful hymns of Christmas: "Christ is born, give glory! Christ comes from heaven, go to meet Him! Christ is on earth, be exalted!"[3] Two thousand years have passed since the first Christmas day. And in spite of the effects of today's globalization and secularization, for all the ignorance and rejection of the Mystery of the Nativity by so many people, the Church still celebrates it with due devotion and peaceful prayer, passionately remembering what happened at Christmas. The Church renews its hope in Him Who took on flesh, and it reminds the world that "God is with us"[4]. By His grace, He fills us with hope for a better, more righteous and more humane world. Christmas also reminds us of the power of faith in "the only true God, and Jesus Christ, whom He sent"[5] to bridge the gap between heaven and earth, to enable us to know God and to reconcile Him to all peoples, who had been alienated from their Creator, for they "worshiped and served created things rather than the Creator—who is forever praised"[6].

The Orthodox Church, with the rest of the Christian world, expresses the mystical presence of the incarnate Christ on earth with song and poetry. Using hymns and music, signs and symbols, it describes the "indescribable" and glorifies Him Whom the heavenly angels hymned, the ancient prophets and mystics glorified by their life and faith, the Apostles proclaimed, the Martyrs, Teachers and Fathers of the Church - both married and monastic - confessed, together with a cloud of witnesses - the saints and friends of Christ - knowing that Jesus "made himself nothing, taking the form of a servant, being born in the likeness of men. And being found in human form, he humbled himself by becoming obedient to the point of death, even death on a cross".[7]

This Christmas holds many fears, insecurities and anxieties for today's world, which, like the rich fool of the Gospel, has been ensnared by the seduction of wealth, a longing for greed, excess and idolatry. This worldly way of thinking has led many astray and it afflicts young and old, rich and poor. Like an infectious disease, its effects plague us all. It must be said, as our saints have taught us, that if we do not sincerely repent of this greed and, like the Prodigal Son, return to Christ, we shall not be able to escape the many snares that surround and overwhelm us, like the thorns of the Parable of the Sower.[8] We are therefore called to return to simplicity of life, collaboration and reconciliation with all peoples, the humility exemplified in the

[1] Vespers of St Andrew
[2] Lk. 2:14
[3] Katavasia of the Nativity
[4] Is. 8:10
[5] cf. John 17:3
[6] Rom.1:25
[7] Phil.2:7-8
[8] Luke 8:5-15

Divine Child and the peace pronounced by the angels on the holy night of His Birth. The peaceful symbiosis of all humanity can be achieved only through humility, sacrifice and the imitation of Christ's great love for mankind.

Naturally, these are days of joy, family celebration and universal peace and reconciliation, but they are also days for contemplation and the renewal and fulfilment of our blessed hope in our Lord Jesus Christ's love for all people. Christmas day is the Mystery of Divine Love, which provided our salvation, and the renewal of God's promise to man who was made in His "image and likeness" that he may become a sharer and heir of His eternal Kingdom and glory. I humbly believe that everyone should keep in mind the apostolic era and the persecutions against the early Church. That heroic age is full of shining examples for our own world to imitate, a world which, for all the abundance it enjoys, is forever complaining. We remain unrepentant and are always obsessing about fleeting and temporal things. We do not think of the other life, nor do we remember the joy and nearness of Christ Who cares for all His creatures, even the "birds of the air".[9]

The Orthodox Christians of this biblical eparchy of the Ecumenical Throne are called to renew our baptism and, with wisdom and close co-operation with one another and in the harmonious love of Christ, to be inspired by the letter and spirit of this season of the Nativity. With enthusiasm and an exalted sense of responsibility, let us care for those things we hold in common: our Church, our schools, our families, the Tradition and teaching of Christ our God. Our participation in church services, our humble reception of Holy Communion, the study of God's word, continuous and unceasing prayer, reconciliation with our enemies, respect for the law, practical love and charity toward the suffering - the sick, the elderly, orphans and widows - our voluntary assistance to our neighbours and brethren: all these make for a civilized society and render the message of Christmas a reality. Christ has filled heaven and earth with His glory and joy, and daily He teaches all nations love and solidarity, peace and respect for young and old, for rich and poor, for rulers and nations.

I wish you all a blessed, peaceful and holy Christmas. May the New Year 2013 be a year of fulfilled dreams and expectations for all the earth, and especially for those at war, the weak and marginalized, and all who live with the joy, faith and hope that Christmas has imparted and proclaimed throughout the ages. And I remain with fervent prayers and love and esteem in Christ our Lord.

London, Christmas 2012

Gregorios, Archbishop of Thyateira & Great Britain

[9] Matt. 6:26

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Από την έναρξη του 2013 και εξής, ο Ορθόδοξος Κήρυξ θα εκδίδεται ανά τρίμηνον

(Ιανουάριος - Μάρτιος• Απρίλιος - Ιούνιος• Ιούλιος - Σεπτέμβριος• Οκτώβριος - Δεκέμβριος)

STOP PRESS

From the beginning of 2013, the Orthodox Herald will be published quarterly

(January - March; April - June; July - September; October - December)

ADDRESS
By His All-Holiness Ecumenical Patriarch Bartholomew To the Delegation of the Church of Rome At the Thronal Feast of the Ecumenical Patriarchate (Phanar, 30 November 2012)

Your Eminence, beloved brother in Christ, Cardinal Kurt Koch, President of the Pontifical Council for Promoting Christian Unity, honorable members of the Delegation representing our beloved brother, Pope and Bishop of Senior Rome,

We thank you wholeheartedly and also His Holiness Pope Benedict XVI of Rome, who has sent you, for the love that the Church of Senior Rome has shown to our Most Holy Church of New Rome by means of your participation in our joy on the occasion of the Thronal Feast of the Ecumenical Patriarchate, as we reciprocate on the occasion of the Thronal Feast of the Church of Rome.

We still preserve, brethren, our sentiments from our recent meeting with our brother the Pope of Rome at His See for the celebration in honor of the 50th anniversary of Vatican II, which truly opened up a new path towards the unity of the Churches. Being in noetic communion even today with our Most Holy Brother, we thank Him once again for the honor he has shown to us, and most especially, for the exchange of fraternal views and thoughts concerning our common journey towards unity.

The uniqueness of the founders of our Churches, of Elder Rome and of New Rome, the Holy Apostles Peter and Andrew, as brothers according to the flesh, constitutes a motivation for both of our Churches to move toward the genuine experience of spiritual brotherhood and the restoration of communion in this same spirit, in truth and in love.

Unfortunately, throughout the course of the centuries, this brotherhood has been deeply wounded and as a result, the spiritual unity of our Churches has been disrupted. For centuries, theologians, as well as ecclesiastical personalities of both Churches spent their energy not in the context of dialogue, but rather in promoting and supporting their own positions, not taking into consideration that of St. John Chrysostom, "Thou hast spoken once, perhaps, and he hath not heard. Speak therefore twice, and thrice, and as often as it may be, till thou hast persuaded him. Every day God is addressing us, and we do not hear; and yet He does not leave off speaking. Do thou, therefore, imitate this tender care towards thy neighbour" (Stat. 16.6, PG 49.171-72; NPNF1-9:451-452).

It is already empirically evident that the conviction has matured in the hearts of both sides, namely that, from this point on the course of our efforts must be reversed. That is to say, we must expend our spiritual energy not in the effort of finding justifications for the strengthening of positions, which we overly defended in the past towards the justification of the schism, but in sincerely endeavoring to find arguments that verify the error of divisive inclinations and that, even more, seek out ways of approaching full restoration of the unity of the Churches.

The best method for investigating this matter is the continuation and cultivation of inter-ecclesiastical dialogues and relations, as well as especial cultivation of the outcome of the dialogue of love into a substantial and theological dialogue between both of our Churches, Orthodox and Roman Catholic. The personal acquaintance of the members, and especially of the representatives of the Churches often leads to the discovery that the people involved are of goodwill and that a deeper understanding of the events that provoked the schism based upon objectivity will suffice to dissipate fears, suspicions, distrust and conflicts of the past.

The current members and especially those of the highest ranks of our Churches are driven, for the most part, by goodwill toward the removal of inherited obstacles and toward the attainment of the greatly desired unity in the faith, which will also bring about our eucharistic communion, confessedly desired by all. Unfortunately, the pace of the progress and the turning of human hearts toward this direction is slow, owing to our human weakness in obeying the Will of God, transcending positions, statuses and "theologies" that have been upheld until recently, and are even still promoted by many today, within the bosom of both of our Churches, as the very progress of the thirty-two year Theological Dialogue demonstrates.

We must therefore, accelerate these developments, reinforcing with as much strength as we have this Dialogue of truth, so that by means of the frequent and wide-ranging discussions, we may raise the level of knowledge and facilitate mutual understanding, thus directing ourselves toward "all truth" (see John 16:13), which always and above all conquers. As was said by the luminary of Cappadocia, St. Basil the Great, "I put truth and my own salvation before everything" (To Theophilus the Bishop, Letter 245, PG 32.925B-C; NPNF2-8:794).

The mature fruit of this knowledge is the progressive agreement upon particular points, an agreement, which on the tally of disagreements and agreements, will continuously increase the sum of the agreements until all disagreements are eclipsed. On that day, we will all,

united in faith and love, jointly glorify our Savior Christ, Who will have led us through fire and water to refreshment.

Your visit here today, beloved brothers in the Lord, in order to take part in our joy on the feast of the Most Holy Church of Constantinople in memory of the Holy Apostle Andrew, the disciple of St. John the Forerunner and Baptist, and later of our Lord Jesus Christ, contributes substantially to the rekindling of interest in the promotion of the dialogue between our Churches. Even when the representatives in the dialogue are unable to achieve a common acceptance of certain conclusions at a given moment, the value of the dialogue, seemingly failed, continues to be significant, because even the discovery of disagreement impels toward the pursuit of agreement. But the very pursuit of success of a certain goal is the foundation for its realization. The lack of agreement upon a certain issue or point leads to the repetition of the discussion with the common hope that it not fail again, and provided that there is goodwill, the Grace of God, which attends upon everything, will grant the interlocutors of goodwill inspiration by the Holy Spirit from above toward the common acceptance of the proper conclusion, according to our predecessor St. Gregory the Theologian, "It is not a bad thing to be defeated in dialogue, for dialogue is not the privilege of all" (Gregory the Theologian, To Heron the philosopher, PG 35.1224B).

According to the truth narrated in the holy Gospel of St. John, by which the Logos of God is truth (see John 17:17), the Apostle Andrew announced elatedly to his brother, the Holy Apostle Peter, that, "we have found the Messiah" and he led him to Jesus. A brother, then, leads a brother to the Lord. In this case, it is not significant for our current context which of the two brothers led the other to Jesus. Both of us, the successors of the Apostle Peter and of the Apostle Andrew, ought to bear witness one to the other that "we have found the Messiah" and we each ought to direct our steps toward Him. For He is the Way, the Truth and the Life. He who walks continuously invisible with us toward Emmaus, or toward the "Galilee" of each of us, is the Resurrection and the Salvation of the world. He is also the Hope of humanity for the way out of every crisis, both ethical and economic, which afflicts our age.

Therefore, both of us, our brother the Pope of Rome and our Modesty, along with our Churches, and all our spiritual leaders, ought to show, by our example, to the rulers of the world's resources, that they need to remember compassion and love toward those in need, because otherwise social cohesion is at risk, which, if disturbed, will bring enormous destruction to both the just and unjust.

The current year is passing. With terrifying and negative predictions for the developments of human affairs on a global sphere. In the year of our Lord 2013, currently in view, we will celebrate the 1700th anniversary of the proclamation of the Edict of Milan, by means of which the freedom of the Christian faith, and freedom of religion in general, was proclaimed by the emperor of the Romans, St. Constantine the Great. This freedom, which Christ promised and in which He has set us free (see Galatians 5:1), we ought to preserve and strengthen. And this we, the two Churches, accomplish by words and deeds, in unison. Your Roman Catholic Church has celebrated the 50th anniversary of the convocation of Vatican II. Our Holy Orthodox Church finds itself in the delightful position of announcing that the preparation of its Holy and Great Synod has almost been completed, that it is in its final stages and will be convoked in the near future. It will pronounce upon the issue, among others, of the dialogues of Orthodoxy with the other Churches and it will take the fitting decisions in unity and authenticity so that we may progress toward the "unity of faith" in the communion of the Holy Spirit in the surety that "To lovers of the truth nothing can be put before God and hope in Him" (Basil the Great, To Eustathius the Physician, Letter 151, PG 32.608B; NPNF2-8:604).

In this conviction, having forgotten or ignoring what is behind us and reaching out to what lies ahead (see Philippians 3:13), and with our eyes fixed on the Creator of the whole world, the Lord, who is identified with the Truth, we the two Churches, walk toward the end times looking to the one who is able to fulfill in superabundance our requests or considerations, "the Alpha and the Omega, the First and the Last, the Beginning and the End" (see Revelation 22:13), believing that the Divine Will shall guide "to all Truth," "so that we may be one," we who believe in Him not only in forms or in words, but in essence and in actions.

During this necessary and historical co-journey, while surely seeking the union between us, we ought to display union first, especially today, in relation to the way we approach the misfortune of our mainly spiritually poor, but also materially poor fellow humans. This is surely much easier and can be immediately accomplished. We the spiritual leaders and clerics are, therefore, called to approach as the Good Samaritan, and indeed not "by chance," but "while it is yet day" we are called to "bind their wounds," "pouring on oil and wine" (see Luke 10:31,34). We will show forth in this way that we look toward the "man" and that he, our fellow man, "has a man," the Church, in the same way that on this very man's account and that of the world, our Savior "became man and was clothed in flesh..." and that for Him "everything is possible, everything is obedient, everything has been subjected" (see Doxastikon tis Lites of the Sunday of the Paralytic, Poem of Koumoulas, Pentecostarion, Apostoliki Diakonia (1959) 71-72), and Who alone will say, when the fullness of time has come, "take up your bed and walk". We will appear united "at the ends", proclaiming the power and great mercy of Him, the Lord of powers and of glory.

Because of these thoughts and brotherly sentiments, as we welcome you, Your Eminence, brother Cardinal, with your venerable Delegation, we again warmly thank our Most Holy brother, the Bishop of Elder Rome, who has sent you to represent his participation in the joy and celebration of our Thronal Feast, as we pray for all Grace and Blessing of the All-good God upon our Churches and His world which is being tested, by the supplications of our Most Holy Theotokos, of St. Andrew the First-called who is celebrated today, of his brother, the Apostle Peter, and of all the Saints. Amen.

Archbishop's Encyclical for the Fast of the Nativity

To the Reverend Priests and Deacons,
Honourable Chairpersons and Members of the Committees of the
Churches, Ladies' Auxiliary Associations and Schools of the Communities of the Archdiocese of Thyateira and Great Britain and Ireland.

Dearly Beloved and Cherished Children in the Lord,

Every day, we Christians celebrate the Incarnation of our Lord Jesus Christ. But we honour and remember it particularly during this period before Christmas, as we prepare our souls and families to receive the Saviour and Redeemer of the human race. He entered human history in humility, unobserved, just as all we mortal beings do. During the forty days before the Feast of our Lord's Nativity, the Orthodox Church in many ways pays homage to this event and invites the faithful to fast, to pray, and to cleanse their souls from all wickedness and sin, and to imitate Christ's love which rescued us from the devil and liberated us from fear of death and from all idolatry, which characterised the pre-Christian world, "that in the ages to come he might show the exceeding riches of his grace in his kindness toward us through Christ Jesus" (Eph.2:7). These days remind us of God's providence and kindness, manifested in the Birth of Christ the God-man, and His reconciliation with humanity. "God, who at various times and in various ways spoke in time past to the fathers by the prophets, has in these last days spoken to us by His Son, whom He has appointed heir of all things, through whom also He made the ages" (Heb. 1:1-2).

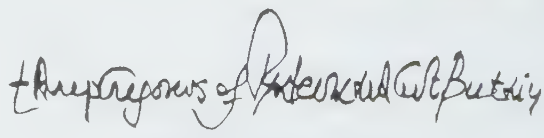
This season brings us before the eternal plans of God. He not only created the world from nothing through the Word (Who is Christ and Co-creator), but "the Word became flesh and lived among us" (Jn 1:14). Our Lord Jesus Christ was incarnated in time, and took on the fullness of human nature to heal, sanctify and deify it, and to raise it up into heaven, thus making us partakers and sharers of His Kingdom. Rightly does Scripture - both the Old Testament and the New, following his coming as Emmanuel - focus its teaching on the person of Christ, underlining the joy and hope He brought to all creation. The divine Paul calls Christ's Incarnation and entry into the world "the mystery which has been hidden from ages and from generations..." (Col.1:26), revealed to the world by Christ Himself, the Apostles, and the Saints and Martyrs, who are members of His Body, the Church. Therefore the Church glorifies the Lord and calls all people to believe and place their hopes in Him, to give their lives to Him, as God and Saviour: "...but now has been revealed to His saints. To them God willed to make known what are the riches of the glory of this mystery among the Gentiles: which is Christ in you, the hope of glory" (Col.1:26-27).

This is a period of preparation to receive the Redeemer of the world, particularly today's world. It should make us think, and should bring us down to the realities of human life. In other words, we should better understand the importance and unique value of our Christian identity. We should not overlook the fact that this time is an opportunity to renew our faith and our relationship with Christ, to recall that He is our hope and our future. The Church is our refuge and our salvation, because it is in the Church that we find mercy and grace, peace which overcomes fear, doubt, disillusionment, spiritual sickness, sin, and death - all things which keep us away from salvation and redemption in Christ. We are invited to renew our devotion to Christ, to prayer and fasting, to voluntary poverty and frugality, to charity and simplicity of life, to honour and humility. As He Himself said, "The son of man has nowhere to lay his head" (Mt.8:20), "And having food and clothing, with these we shall be content" (1 Tim. 6:8).

Today is a time full of challenges: financial crisis, poverty, unemployment, disillusionment, and unrest. People distrust established orders, which we are quick to undervalue and undermine; we contemptuously oppose them in order to satisfy our greed, our passions, our selfishness and our petty interests. Within this climate of uncertainty and confusion, which we absorb every day through mass media and the cold-heartedness of the masses, Christ, "the Light of the world" (Jn 8:12) extends to us a rod of support, which will lead us to a better and more human world, and will guide us away from the inroads of sinfulness and alienation from Him. In short, these days prepare us for the Coming of the Redeemer, and they are filled with hope; they are days of salvation, full of sacred expectation of God's love for mankind. This is why the world has never forgotten Christ and has never ceased to find comfort in Him Who "became flesh and lived among us" (John 1:14), Who "bowed the heavens and came down" to earth (Ps.17:9 [LXX]), in order to unite it with heaven, and to assure us by His word that "I am with you always until the end of time" (Mt. 28:20).

Let us therefore open up the depths of our soul to receive Christ. Let us close our ears to the sirens of wickedness and sin, and with humility and obedience, "let our conduct be worthy of the gospel of Christ" (Ph.1:27). Let wait upon Him, that He may grant us His joy and peace and rekindle our dwindled hopes. Let us begin a new life, with Christ the Saviour as its Lord and Guide, Whose Nativity Christians throughout the world anticipate with gladness and sacred joy. To Him be glory and dominion and boundless mercy for ever. Amen.

London, November 2012

Gregorios, Archbishop of
Thyateira & Great Britain

Composite characters in Orthodox history

Presbyter Dionysios-James Higgs

What I would like to focus on is what I think can be best described as a composite character. This is a dramatic device that we are not used to in the West. To give you a sense of what I mean, it is quite apparent that during some crowd scenes particularly in the Gospel of John, the Evangelist uses different people groups to voice particular opinions, or schools of thought. Sometimes he will use the Pharisees and Sadducees, sometimes Scribes and Pharisees, other times Teachers of the law, or the Sanhedrin. At other times he uses much bigger people groups such as Jews and Greeks. So, in effect, a group of people collectively voices one opinion, and therefore theatrically would be presented by one person.

I am not saying that the use of this device is entirely fictional. We know that such tensions and schools of thought existed. St Paul deliberately uses them to his advantage when he says "I am on trial here for my belief in the resurrection,"[1] skilfully anticipating an argument between the Pharisees and the Sadducees over the resurrection.

This device of a composite character is not only used for large groups of people, but can also be used for small groups. We can see the use of this device within the Gospel accounts themselves. The clearest use is Legion. In the Gospel of Matthew we have an account of Jesus casting out demons from two demoniacs into a herd of swine,[2] but in the Gospel of Mark, the two demoniacs have been combined into the character of Legion,[3] his very name Legion, meaning many, shows that this is use of a device rather than a cover up.

Fr Aimilianos, in his book "the way of the Spirit", presents the idea that some new testament stories such as the prodigal son were told in such way as to promote contemplation of the "soul in exile."[4] So that the audience would make their own links with Adam exiled from paradise. To reduce two characters into one steers stories to easier contemplation and identification for the listeners. This is arguably the case with Legion that the device was used deliberately in order to layer the original story with nuances from the story of the prodigal son, drawing particularly on the image of the herd of swine.[5] So indeed not only are the demoniacs a composite character but so is the herd of swine. I think that is highly plausible and opens up a very fruitful area for developing the story in preaching.

It needs to be remembered that the oral tradition was much more fluid in the New Testament period, being not overly concerned with historical exactness. Such stories could be retold to keep audiences interested. A modern day example of this we hear in the sermons and talks of Metropolitan Kallistos; those who have heard them over the last thirty years or so, always note that his stories even if repeated take on a fresh quality each time they are told, and while they are primarily used to illustrate ideas within his talks, they also help to keep interest stimulated in his audience.

The device of composite character is a subtle one not necessarily easy to distinguish. Evidence of the device in the Old Testament is suggested by scholars for the Prophet Daniel.[6] I would suggest that King David represents another example: in one story he kills Goliath[7] but in another story his brother kills a giant. Do these stories therefore suggest that the original story when later recorded, had in the intervening time been retold to give king David the credit?[8] The device is not well known and interestingly if you Google "Bible and Composite character" all it comes up with is that the Patriarchs may be composite characters of early stories from the Canaanite region.

So can Adam be viewed as a composite character? His very name suggests that he is. As Peter Bouteneff points out, Adam in Hebrew has both a composite and individual meaning;[9] it can be used interchangeably to denote either a person or humanity. This is not the case with Greek where one or other meaning has to be chosen; the meaning then becomes fixed and the oral fluidity is lost. English does allow for this variation, with the use of the word man meaning either an individual man or mankind; however, the tendency is to use Adam as a proper name denoting one specific person.

There are theories that the story of the fall is composite, that is, that it is made up of several stories, drawing on ancient middle Eastern stories of creation in which a woman upsets the applecart, such as the story about Pandora's box. I think that this theory is plausible, but such notions may be pushed too far too soon, and they can also be talked of in a Jungian sense of revealing a collective memory subconsciously held by all peoples. This is dispelled by Berdyaev who maintains that ancient taboos were fixed by the social consciousness; they were then challenged by a new way of seeing the world and entered the subconscious. Therefore they were not found in the subconscious in the first place.[10]

If the story of the Creation and fall found in the first twelve chapters of Genesis is a composite story, then it is also likely that it contains composite characters. I am not going to develop this idea of the composite character of stories further here, with regard to the story of the fall; instead let us turn our attention to how the notion of composite character falls on suspicious ears. If you enter "composite character" into the Google search machine, one of the first things that turns up is journalists having it in for Barack Obama for using composite characters in his autobiographical books. Rather than being seen as expedient, this is deemed as raising moral issues! Personally I think this owes more to our overdeveloped sense of individualism in the west, individual intellectual property, and academic concerns over plagiarism. I cannot substantiate any of those remarks, but people are generally wary of stereotypes and generalisations.

However what I can suggest is this: this lack of understanding and intolerance of composite character represents a problem for Christian Orthodoxy. Let me give you an example. Before I became Orthodox I was involved with various missions to Jewish people. It was widely held that Saint John Chrysostom was anti-Semitic. But this in part shows a misunderstanding of how St John Chrysostom uses the Jews as a composite character in his sermons.

---

[1] Acts 23:6
[2] St Matthew 8:28
[3] St. Mark 5:9
[4] Archimandrite Aimilianos The Way of the Spirit p.2-3
[5] St. Mark 5:9
[6] Based on a lecture given by Monk Anthony Davies at the Midlands Orthodox study Centre.
[7] 1 Samuel 17
[8] see 2 Samuel 21:19 and 3 Kings 20:5
[9] P. Bouteneff Beginnings p.10
[10] N. Berdyaev The destiny of man p.78

How St John Chrystostom spoke of the Jews is a very complex area beyond the scope of this paper.[11]

However Orthodoxy faces internal problems too. There are some, particularly converts, who struggle with belief in saints that may be inventions or have hagiographical details borrowed from other saints. For example St Phanourios may be composite, with his story being based partially on the life of St George. The tendency is to be too literal in our understanding of saints. I see no issue with a composite saint who did not actually exist. If the hagiographical record had to be exact about a saint, half of them would disappear overnight. In any case, is there a problem? If prayers to St Phanourios are being answered then it legitimates his importance for Orthodoxy; if St George or others are happy for someone else to take the credit then why worry?

It may be useful to consider this argument in reverse around a different character, namely, Santa Claus. With his story being based on the life of St Nicholas, who gave anonymous gifts to children, the point being to encourage us likewise to give anonymously. So we compositely are supposed to emulate someone who did actually exist. Therefore the example of anonymous giving is the key rather than the belief in a specific figure. So for Saint Phanourios, prayers to God through the saint for help in finding things is the key, rather than the channel or vehicle itself.

With Adam and the story of the Fall, we are dealing with this type of key, but in this instance we are not to emulate the actions of Adam and Eve; their refusal to Fast,[12] and taking their spiritual life into their own hands. We are not to emulate Cain in not giving sacrifice from the heart, nor Noah who offers sacrifice then gets drunk. It seems to me that the composite characters are used as dramatic devices in order to help us to identify with people in the Bible and encourage us and either to emulate them or avoid their examples. We are to call upon God's mercy like the publican or to thank God that we are not like the Pharisee, as I know one Sunday school teacher taught!

I think that a reintroduction of the concept of composite character is much needed in Orthodoxy in order to help us deal with problems that arise over belief in particular persons throughout Orthodox history. Bouteneff has made a very good start, particularly in indicating the Sundays of the Prodigal, and the Pharisee and Publican[13]. But greater understanding and tolerance are still required.

[11] I am very grateful to Dr Mary Cunningham for the following corrective on my understanding of this matter: "Anti-Judaic polemic features in Byzantine homiletics for many centuries. I agree that this is a composite 'straw man' enemy and it is important also to remember that the invective is directed entirely on religious, not racial, grounds. Thus I prefer to call this anti-Judaic invective (not anti-Semitic – which is a fairly modern concept). It should also noted that St John Chrysostom's most famous homilies in this vein were directed against 'Judaisers', i.e. Christians who were following the Jewish festivals and practices, not at the Jews themselves. It is a big question for discussion within Orthodox tradition, I agree, and it is already going on. The problem is that such invective remains embedded in our service books, especially in the services for Holy Week and Great Friday."

[12] I am referring to a spiritual understanding given by Elder Cleopas of Romania, of fasting being the first commandment given to mankind: The truth of our faith p.175. This is in the wider context of fasting and feasting, such that their calling was to Orthodox practice of life, and spiritual discipline, not to merely "obey" in terms of legalistic observance.

[13] P. Bouteneff Sweeter than honey p.80

The Genocidal God of the Old Testament?

Simple thoughts on some difficult passages

Subdeacon Kristian Akselberg

Thus says the Lord of hosts, 'I have noted what Amalek did to Israel in opposing them on the way when they came up out of Egypt. Now go and strike Amalek and devote to destruction all that they have. Do not spare them, but kill both man and woman, child and infant, ox and sheep, camel and donkey.' – 1 Reigns (1 Samuel) 15:2-3[1]

They warred against Midian, as the Lord commanded Moses, and killed every male...And the people of Israel took captive the women of Midian and their little ones, and they took as plunder all their cattle, their flocks, and all their goods. All their cities in the places where they lived, and all their encampments, they burned with fire, and took all the spoil and all the plunder, both of man and of beast…Moses said to them, "Have you let all the women live? Behold, these, on Balaam's advice, caused the people of Israel to act treacherously against the Lord in the incident of Peor, and so the plague came among the congregation of the Lord. Now therefore, kill every male among the little ones, and kill every woman who has known man by lying with him. But all the young girls who have not known man by lying with him keep alive for yourselves. – Numbers 31:7,9-11,15-18

Passages such as these have long made the historical books of the Old Testament[2] a stumbling block to believers, and a cause for ridicule for the disbeliever, for whom "the genocidal God of the Old Testament" has become something of a battle cry.

Many try to distance themselves from these passages with the oft repeated "That was in the Old Testament, now we have the New!" Not only is this a cop-out, but its implications are heretical. There is not one God of the Old Testament and another of the New. God is One. Moreover, while the movement from the Old Testament to the New signifies a change in man's relationship with God, God Himself remains unchanged. "God is not man, that he should lie, or a son of man, that he should change his mind"[3] and in Him

[1] All quotations of Holy Scripture are taken from the English Standard Version (Anglicised).
[2] I include in this term also the historical accounts we find in the books of Moses or the Prophets.
[3] Numbers 23:19

"there is no variation or shadow due to change."[4] Consequently, while God acted differently with His people in the time of the Old Testament, condescending to their weaknesses and limited knowledge, gradually leading them to greater understanding, it is still the same One God we encounter in the New. If someone, then, convicts God of unrighteousness in the Old, simply pointing to the New is no answer.

Rather than ignoring these passages, a second possibility, based on the Holy Fathers, is to interpret them symbolically. The command to slaughter our enemies must be understood as an exhortation to put to death our sins, of which men, women, children, infants, ox and sheep, etc. all represent different forms and stages. For example, when the Psalmist says to the Babylonians "Blessed shall he be who takes your little ones and dashes them against the rock,"[5] the Fathers understand this to mean that we should destroy all sin, no matter how small. For just as an infant grows into an adult, so do minor temptations quickly become overwhelming if we do not immediately dash them against the Rock, who is Christ. This is certainly how we should be reading the Old Testament as Christians. However, while such a reading explains verses like the one from the Psalmist, the historical books are so called because the events they describe actually took place. Thus, while symbolism gives them meaning for us today, the question remains: how do we reconcile these events with the God of love we hear of elsewhere?

What must be remembered is that the Old Testament is first and foremost a work of theology, and that its purpose is prophetic. Not only is the text of the Old Testament prophetic, but the very purpose, existence, and life of the Chosen People was prophetic. The bondage of the Israelites in Egypt, for example, represents humanity's bondage to sin, their escape from death by the blood of lambs humanity's salvation through the blood of Christ, the Lamb of God, on the Cross, their escape from Pharaoh through the waters of the Red Sea our own liberation from the tyranny of the devil through the holy waters of baptism, and so on. Many often scoff when they find in the Law of Moses, the code by which the life of Israel was governed, seemingly bizarre or meaningless prohibitions like not wearing clothing of mixed fibres,[6] or not eating a particular set of animals.[7] What these people fail to do is take into account prophecy. Every act of God's People, down to the clothing they wore and the style of their hair, was prophetic. We see a perfect example of this in the Book of Ezekiel, where the holy prophet is commanded to lie on his side for 390 days in order to prophesy about the siege of Jerusalem,[8] or in the Book of Hosea, who had to take as his wife a prostitute, Gomer, in order to prophecy against the adultery Israel was committing against God through their unfaithfulness. Perhaps the most difficult elements of Mosaic Law are the many instances of capital punishment, which is applied not only to things like murder, but to seemingly undeserving offences, such as cursing ones parents,[9] homosexual relations,[10] sorcery,[11] working on the Sabbath,[12] or blasphemy.[13] These too must be understood in light of the prophetic nature of both the Law and the very life of the people who lived by it. We should not forget that much of Old Testament Law, and the accompanying punishments, was already present in pre-existing Semitic tribal law.[14] As Christ said to the Jews who questioned him on divorce: "Moses permitted you to divorce your wives because your hearts were hard. But it was not this way from the beginning."[15] God, then, did not wholly overturn existing cultural practices, but imbued them with new meaning, allowing them to continue for the sake of prophecy. "The wages of sin is death," St. Paul tells us, "but the free gift of God is eternal life in Christ Jesus our Lord."[16] It was through the fall of Adam that death entered into the world,[17] and it was the bondage of death from which our Lord Jesus Christ saved us through His glorious death and resurrection, trampling down death by death. The calls for capital punishment in the Law are first and foremost prophetic and theological, making ever present this connection between sin - the turning away from God, who is Life - and death. This is highlighted by the fact that in Jewish tradition, a Sanhedrin that issued the death penalty more than once in the course of seven years was considered "bloody,"[18] pointing to the infrequency of its actual implementation.

Returning, now, to the question of genocide. Although quite different from the issue of capital punishment, in that I do not believe it can be explained merely through God's condescension to human weakness by permitting existing cultural norms, here too we must understand the synthesis between historical reality, prophecy and theology, and the reordering of purpose. In the case of the historical books, what we see are descriptions of the Jewish people in conflict with their enemies, and the realities of warfare in the Iron Age Near East, but told from a theological perspective, giving prophetic meaning to an otherwise conventional act of war. Throughout the Holy Scriptures we see the evil deeds of men being used by God to serve a good purpose. This is not to say God willed evil, but rather that, once evil had been committed,[19] God, as He is wont, turned something evil into something good. Likewise, here, the gruesome realities of war are presented to us as an image of our own spiritual battle, turning these stories into a source for our spiritual edification. In light of this, it seems to me that, while we read the descriptions of war as historical events, the words "Thus says the Lord," and similar denotements of divine sanction and exhortation, apply not to their battle, but to ours. What we see in these books is not God saying to the Israelites "Kill your enemies" but rather God saying to us "As the Israelites defeated their foes, do likewise to your spiritual foes. As they left no one alive, not even infants, let no sin remain alive in you, no matter how small it may seem."

The key to understanding these difficult passages, then, is to recognise that they are both historical *and* theological, neither abandoning historical truth in favour of pure symbolism, nor imposing on a theological text the rigidity of a common historical document, but simply reading Scripture as Scripture.

---

[4] James 1:17
[5] Psalm 136:9
[6] Leviticus 19:19
[7] Leviticus 11
[8] Ezekiel 4
[9] Exodus 21:17
[10] Leviticus 20:13
[11] Exodus 22:18
[12] Exodus 35:2
[13] Leviticus 24:16
[14] The prohibition against the eating of pork, for example, is attested to in ancient Egypt.
[15] Matthew 19:8
[16] Romans 6:23
[17] cf. 1 Corinthians 15:21
[18] Mishna (Mak. 1:10, Mak. 7a)
[19] And necessary evil is evil nonetheless. "As I live, declares the Lord God, I have no pleasure in the death of the wicked, but that the wicked turn from his way and live" (Ezekiel 33:11).

HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS' DIARY

NOVEMBER

1. In the morning, His Eminence Archbishop Gregorios received Bishop Porphyrios of Neapolis (of the Church of Cyprus). In the afternoon, he received Mrs. Anastasia Tempest (who was accompanied by Michalis Koutroulos).
2. In the morning, he received Mrs. Eleftheria Matthews & members of the Committee of the Community of Reading. At midday, he presided at the funeral of Theodoros Anastasiou, held at the church of the Holy Apostles in Brookman's Park (Hatfield). During the afternoon, he received Lavrentios & Eugenia Spanos together with Anastasios & Ipheghenia Diplaros; Kyriakos Charalambidis & Antonios Eliakis; and Panikos Herodotou. In the evening, he was a guest at a Dinner held under the auspices of the Cypriot Brotherhood.
3. In the morning, he baptised Allegra, infant daughter of Andreas & Kyriaki Phirylas, in the Chapel of the Archdiocese. In the afternoon, he received Deacon Prodromos Xenakis, together with Ioannis Drositis, Miss Aekaterini Pekridou & Miss Maria Doukoglou. In the evening, he presided at Great Vespers at the church of Ss. Panteleïmon & Parascevë in Kenton (Harrow), being entertained to supper afterwards by the Community.
4. In the morning, he consecrated the church of Ss. Panteleïmon & Parascevë in Kenton (Harrow), celebrating the Divine Liturgy in continuation. Afterwards, he was entertained to lunch by the Community.
5. At midday, together with Philippos Philippa, he was entertained to lunch by Antonios Yerolemou at the Halepi Restaurant. In the afternoon, he received a group of pupils and teachers from the Greek School of Erdington (Birmingham). In the evening, he was a guest at a reception held at the Austrian Embassy to celebrate the 70th Anniversary of the Council of Christians and Jews. Later, he was a guest at a Dinner held at the Churchill Room within the Houses of Parliament by Conservatives for Cyprus & Democratic Rally UK to honour the Rt. Hon. Theresa Villiers MP.
6. Throughout the day, he presided at the Sixth Plenary Meeting of the Pan-Orthodox Episcopal Assembly of Great Britain and Ireland, held at the Russian Orthodox church of the Dormition of the Mother of God and the Holy Royal Martyrs in Gunnersbury (Chiswick). In the evening, he received Antonios Vitalis & Areti Kyriakidou (who were accompanied by Father Savvas-David Vasileiadis).
7. In the morning, he received Mrs. Lia Pavlou. In the evening, he was a guest at the International Maritime Industries' Forum's annual Dinner, held at the Radisson Blu Portman Hotel in Marylebone.
8. During the morning, he received Christos Christou, and Archdeacon of the Oecumenical Throne Ioannis Chrysavghis. At midday, he presided at the funeral of Christakis Kazolidis at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. In the evening, he was present at a lecture delivered at the Hellenic Centre by Archdeacon of the Oecumenical Throne Ioannis Chrysavghis, entitled " Environment and Spirituality: Transforming Perspectives and Practices ".
9. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nectarius in Battersea, on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. During the late afternoon, he received Panikos Herodotou, Panaghiotis Metarakis, and Mrs. Vassiliki Papantoni.
10. During the afternoon, he received Stavros Malas (who was accompanied by Andros Kyprianou, Pambos Charalambous, Neophytos Nikolaou & Christodoulos Stylianou). In the evening, he was a guest at the Antiochian Orthodox Society of Britain's annual Charity Dinner, held at the Royal Garden Hotel in Kensington.
11. In the morning, he was present at the Cenotaph in Whitehall for the annual Ceremony of Remembrance, following which he was a guest at a Luncheon given at the residence of the Anglican bishop of London. In the afternoon, he baptised Amelia, infant daughter of Charalambos & Pezounoula Charalambous, at the church of St. John the Theologian in Hackney. In the evening, he was present at a function organised on the premises of the Association of Greek-Cypriot Women of Haringey to mark the 1st anniversary of "The Light that goes not down" (the Archdiocese's weekly television programme that is transmitted by Hellenic Television). Later, he was entertained to supper at the Lancaster Hotel in Lancaster Gate by Michail Koutroulos, Antonios Zaïris, & Georghios Bakatsianos.
12. In the morning, he received Panikos & Xenoula Herodotou (who were accompanied by Pantelis Demosthenous). At midday, he entertained Father Michail Eftaxias & her presbytera, Christina, to lunch. In the afternoon, he received Christakis Sokratous.
13. In the afternoon, he received Miss Theodora Phokanali. In the evening, he was a guest at a celebration marking the 90th Anniversary of the Archdiocese, held at the Andipa Gallery in Knightsbridge.
14. During the morning, he received Marinos Mavromatis, Christos Christou, and Konstantinos Bikas (newly-appointed as the Hellenic Ambassador to the Court of St. James). In the evening, he was present at a lecture delivered at King's College London by Dr. Marisa E. Marthari entitled " The Prehistoric Site of Skarkos on the Island of Ios : Expanding horizons of Cycladic Archaeology ".
15. He received Miss Chrysanthi Douza in the morning and Miss Aekaterini Dova in the afternoon.
16. In the morning, he received Professor Konstantinos Arkoumanis. In the evening, he was present at the award of the 2011 John Criticos Prize, held at The Athenaeum in Pall Mall.
17. In the evening, he was present at the Annual Ball of the St. Andrew's Greek Ladies' Voluntary Organisation, held at the London Marriott Hotel Regent's Park and at the DISY Dinner & Dance held at the Penridge Banqueting Suite in New Southgate.
18. In the early morning, he received Nikolaos Anastassiadis; following which he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Nativity of the Mother of God in Camberwell, where he was entertained to lunch by the Community afterwards.
19. He received Andreas & Chrystala Avgoustis in the morning, and Father Ioulianos & Heleni Agakis in the afternoon. In the evening, he presided at a meeting of the St. Nicholas' Education Trust and was then present at a musical and literary evening dedicated to the Greek poet Vassilis Michailidis and organised under the auspices of the Archdiocese's School of Byzantine Music & Chant at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green.
20. At midday, he entertained Dr. Androula Othonos-Zachariou & her son, Stavros Zachariou, to lunch. In the afternoon, he received X. Kehaghias. In the evening, he was entertained to supper by Andreas & Heleni Epiphaniou at their home.
21. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green, being entertained to lunch by the Community of St. Barnabas afterwards.
22. In the morning, he received Miss Jane Allison. During the afternoon, he received Lakis Yiakoumis, Miss Ioanna Gkrinia, and Miss Maria Demetriadou.
23. In the morning, he presided at a meeting of the Pan-Orthodox Assembly's Educational Committee, entertaining its participants to a buffet-lunch afterwards. During the evening, he was present at the St. Sophia's Concert held at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater and featuring the Cathedral's Choir.
24. In the morning, he received Professor Paschalis Kitromelidis. In the evening, he presided at Great Vespers at the church of St. Catherine in Barnet. In continuation, he was a guest at annual Dinner & Dance of the Independent Greek School of Finchley, held at the Royal National Hotel.
25. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, following which he presided at a Memorial Service for the late Mrs. Maritsa Samona. In the evening, he was present at a concert given at St. John's Smith Square by Arcadia Mundi.
26. He received Miss Kalypso Kambani and Loïzos Loïzou & Savvas Mastridis during the morning and Stylianos Karras in the afternoon.
27. In the morning, he received Miss Kyriaki Gagavouzi (who was accompanied by Athanasios Germenlis). In the evening, he presided at a meeting of the Committee for the repairs & refurbishment of the Archdiocese.
28. During the morning, he received Demetrios Panaghopoulos, and Andreas & Chrystala Avgoustis. In the evening, he was present at Anglican Evensong, held in the Chapel of Lambeth Palace, and at the reception held in continuation to mark ten years of Dr. Rowan Williams' ministry as Anglican Primate.
29. He received Miss Varvara Kambouridou in the morning and Miss Evangelia Hadjikonstantinou in the afternoon. In the evening, he presided at Great Vespers at the Cathedral of St. Andrew the Apostle in Kentish Town, being entertained to supper by the Community afterwards.
30. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Andrew the Apostle in Kentish Town on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the